

OKULLAR AÇILIYOR! "OKUL YOLU SORUN DOLU"

YONCAKÖYÜ - SİĞİRİ
FENİCİ
KÖŞKÜNE OKULU

YEŞİLLER VE SOL
GELECEK PARTİSİ

Hazırlayan;
**Eğitim
Çalışma
Grubu**

5 EYLÜL 2013

Nitelikli, Kamusal ve Demokratik Eğitim Mümkün!

21 yy başında Türkiye; gerek iç, gerek bölgesel ve uluslar arası gelişmeler açısından tarihsel bir eşikte duruyor. İç, bölgesel ve uluslar arası ölçekte süren bu siyasal gelişmelere paralel iktisadi ve sosyal alanlar başta olmak üzere pek çok konuda yeni dönüşüm programları ile karşı karşıya bulunmaktayız. Eğitim ve sağlık alanı başta olmak üzere, bütün alanlar sermayenin talepleri ve gereksinimleri doğrultusunda yeniden yapılandırılıyor. Ulusal ve uluslar arası sermayenin istemleri doğrultusunda gerçekleştirilen bu dönüşüm programı ile kamusal hizmet alanları piyasalaştırılıp, emekçilerin kazanılmış haklarına yönelik çok boyutlu bir saldırı yaşamaktayız..

Yıllardır uygulanan özelleştirme ve ihmal politikaları nedeniyle eğitim sistemi sorunlar yumağı olmaya devam etmektedir. Devlet okullarında uygulanan parasal yaklaşımlar, okullar arasında yaşanan ayrışmaları ve eşitsizlikleri derinleştirmektedir. Türkiye'nin eğitim sistemine damgasını vuran temel ideolojik anlayış varlığını ve ağırlığını derinleştirerek sürdürmektedir. Bu değerler dizisinin esası; toplumsal ve kültürel farklılıkları yok saymakta, bilimsel gelişmelere mesafeli,12 Eylül darbesinin kurumsallaştırdığı tek kimlik ve tek inanç geleneğine ve motiflerine dayanmaktadır.

Eğitim kurumlarının merkezden yerele kadar yönetsel kadroları bu anlayışa uygun olacak şekilde oluşturulmuştur. Programlar, kitaplar, konular, yöntem ve teknikler tamamen yukarıda yazılan ideolojik çerçeveye uygun olarak hazırlanmaktadır. Çağrı ve teknolojik gelişmeleri yakalamakta zorlanmakta olan bir eğitim sistemini sürdürmek olanaksızdır. Bu eğitim sistemi ile ileriye yönelik atılımlar gerçekleştirmenin, demokratik bir toplum yapısı oluşturmanın olanağı yoktur.

Temel ve öncelikli sorun alanlarından olan eğitim sisteminin yap-boz, boz-yap kıskaçından kurtulabilmesinin yolu sahici, gerçekleştirilebilir ve samimi çözümler, projeler üretmekten, üretilen bu projeleri somutlaştırarak uygulamaktan geçmektedir. Son yıllarda bazı konularda olumlu adımlar atılmış olmasına karşın hala pek çok sorun alanı çözüm beklemektedir. Eğitim sisteminin öncelikli ve temel sorunlarının başında kaynak sorunu gelmektedir.

Son yıllarda eğitim ve yükseköğretimin bütçesi artmış olmasına rağmen yetmemektedir. Bu bağlamda, eğitim bütçesinin GSYİ hâsılanın en az %6'sına,yükseköğretim bütçesinin ise en az %3'üne yükseltilmesi gerekir. Bu artışlara paralel MEB bütçesinden her okula yıllık gereksinimlerini karşılayabileceği kadar ödenek ayrılmalı, bu ödenek okul ya da özel idare bütçelerine aktarılmalıdır.

Halen MEB'e bağlı resmi okulların %49'unda tekli,%51'inde ikili eğitim yapılmaktadır. Büyük ve göç alan kentlerde bir dersliğe 40-50 arası öğrenci düşmektedir. İkili eğitimden tam gün eğitime geçilebilmesi, sınıf mevcutlarının 30 öğrenciye çekilebilmesi için 150 bin yeni dersliğe gereksinim bulunmaktadır. Derslik açıklarının kapatılması doğrultusunda

yatırım bütçesinin her yıl 50 bin yeni derslik yapabilecek gibi arttırılması gerekmektedir.

2012-2013 Eğitim öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığının bünyesinde yaklaşık 53 bin öğretmen 600-700 TL aylıkla ücretli öğretmen olarak geçici süreli çalıştırılmaktadır. Bu öğretmenler iş güvencesinden yoksundur..İhtiyaç olduğuna göre ücretli öğretmenler çok rahat KPSS puan üstünlüğü esasına uyularak kadroya alınabilir. Alınmalıdır.

Sayın Başbakan 2002 seçimlerinden önce Kocaeli ilinde yaptığı konuşmada o tarihte 72 bin olan öğretmen açığını eleştirmiş, atama bekleyen "60 bin öğretmenin neden atanmadığını sorarak, kendilerinin iktidar olması halinde bu atamayı gerçekleştireceklerini" açıklamıştı. Başbakan aynı konuşmasında Kamu Personeli Seçme Sınavını eleştirerek "okulların başvuran her öğretmeni ihtiyacı oranında göreve başlatması gerektiğini" ifade etmişti. Hükümetin ilk iki yılında;2003'te 23 bin,2004'e ise 19 bin olmak üzere ilk defa atanan toplam öğretmen sayısı 42 bindir. Bu sayıdan iki yılda emekli olan 25 bin öğretmen sayısını düştüğümüzde yeni atanan sayı 15 bin olarak görülmektedir.

Türkiye eğitim sisteminin en önemli sorun alanlarından bir tanesi de öğretmen yetiştirme sistemidir. Bu sistem bacasız fabrika gibi çalışmakta, mezun olduğunda işsizlik tehdidi ile karşı karşıya kalan öğretmenler yetiştirmektedir. Her yıl değişik fakültelerden yaklaşık 70-80 bin genç öğretmen olmak için mezun olmaktadır. Bu alan ivedilikle ele alınıp ihtiyaç duyulan branşlar üzerinden ve arz talep dengesi gözetilerek yeniden düzenlenmelidir. Şu an işsiz öğretmen sayısını Bakanlık 270 bin sendikalar ise 300 bin olarak açıklamaktadır.9 yılda ülkedeki öğretmen sayısında artış %24 olurken, polis sayısındaki artış 2012'de atanacak 12400 kadro ile % 88,din görevlisindeki artış ise %40 oranına ulaşmış olacaktır.

Son yıllarda okul öncesi eğitimde okullaşma oranlarında ciddi artışlar olmuştur.66 aylıkların 1.sınıfa başlatılmasının ardından okulöncesi eğitimde okullaşma oranı %63'ten %44'e gerilemiştir. Ancak hala ülkeler sıralamasında çok gerilerdeyiz. Okulöncesi eğitimin zorunlu olma süreci hızlandırılmalı ve 60-72 ay çocuklarının tamamını kapsamalıdır. Zorunlu olan bu eğitim sürecinde velilerden hiçbir para talep edilmemelidir. Ayrıca her 50 çalışanın olduğu bütün işyerlerinde kreş ya da anaokulu açılmalıdır.

Türkiye'de sayıları milyonlarla ifade edilen eğitilebilir-öğretilebilir (engelli) yurttaş bulunmaktadır. Bunların büyük bir bölümü çocuklardan oluşmaktadır. Son 10 yılda bu çocukların okullaşmasında önemli aşamalar kaydedilmiş olmasına karşın hala yüz binlerce engelli çocuk eğitim olanaklarından yararlanamamaktadır. Engelli çocukların tamamının devlet okullarında eğitim olanaklarına ulaşabilmesi için gerekli kaynak yaratılmalı, eğitilebilir öğretilebilir çocukların tamamının okullaşması sağlanmalıdır.

Eğitim sisteminin önemli sorun alanlarından birisi de dershanelerdir. AKP hükümeti döneminde sayısı artan sınavlara paralel olarak dershane sayısında da yüzde yüze varan oranlarda artış olmuştur. Bu noktada dershanelerin eğitim sistemi üzerinde oluşturduğu baskıyı, zorunlu uğrak olma durumunu ortadan kaldıracak önlemler zaman geçirilmeden alınmalıdır. Dershaneler aynı zamanda eğitimde fırsat eşitsizliklerini daha da derinleştiren kurumlara dönüşmüştür. Alınacak önlemlerle eşitsizliklerinde bir nebze önüne geçilmiş olacaktır.

Güncel ve sürekli gündemde olan konulardan bir tanesi de deprem ve sonrasında yaşanan mağduriyete ilişkindir. Bilindiği gibi depremde en çok kamu binaları yıkılmakta veya hasar görmektedir. Okullar kamu binaları arasında en yoğun olan kurumlardır. Son Van depreminde onlarca okul yıkılmış, yüzlercesi hasar görmüş sayısı yüzlerle ifade edilen öğrenci ve öğretmen yaşamını kaybetmiştir. Onlarca öğretmen yaşamını kaybetmiştir.

Ülkemizde okulların ve öğrencilerin %90'ı fay hatları,%70'i ise birinci derece fay hatları üzerinde yer alan mezra, köy, ilçe ve şehirlerde yer almaktadır. Özellikle nüfusun%50'sini barındıran 19 büyük il birinci derece deprem kuşağında yer almaktadır.1999 Gölcük depreminden sonra yapılanlarda dâhil olmak üzere bütün okullar depreme dayanırlılık testlerine tabi tutularak depremlerde ayakta kalacak nitelikli yapılara dönüştürülmelidir.

Çalışan ve sokakta yaşayan çocuklar ülkenin yüz karası olmaya devam etmektedir. Çocuklar, başta sanayide olmak üzere değişik sektörlerde her türlü sömürüye açık, ucuz iş gücü ve sosyal güvenceden yoksun olarak çalıştırılmaktadır. 16 Yaşından sonra çalışan çocukların uluslar arası çalışma normlarına kavuşturulması,16 yaşından önce çocuk işçi çalıştırmanın yasaklanması doğrultusunda yasal düzenlemeler yapılmalı,cezai yaptırımlar uygulanmalıdır..

Ayrıca sokakta yaşayan bütün çocuklar gerekli iyileştirme süreçlerinin ardından devlet güvencesine alınmalı, sosyal güvenlik kurumlarının bünyesine dâhil edilmelidir.

Eğitim emekçilerinin aldıkları aylıklar insanca yaşam düzeyine çekilmeli, her türlü ödeme emekliliğe yansiyacak hale getirilerek maaşlara dâhil

edilmelidir. Her 5 yıla bir fiili hizmet tazminatı ödenmelidir. Her yıl Eylül ayında öğretmenlere ödenen ve tutarı 575 TL olan "eğitime hazırlık ödeneği" 1.dereceden aylık alan öğretmenin bir aylık tutarına yükseltilmeli, yılda ikiye bölünerek tüm eğitim emekçilerine ödenmelidir.

Bugün Türkiye'de çalışma yaşamının sorunlarının başında "Taşeronluk Sistemi" gelmektedir. Türkiye'de devlet en büyük taşeron durumundadır. Başta eğitim, sağlık, belediyeler, gençlik ve spor alanı olmak üzere hemen her iş kolunda bu sistemle insanlar çalıştırılmaya mahkûm edilmişlerdir. Kamu kaynaklarının yandaşlara aktarılması algısı oluşturan, aynı zamanda ortaçağ çalışma düzeni anlamına gelen "taşeronluk sistemi" sona erdirilmeli, taşeron sistemi içinde çalışanların tamamı kadroya geçirilmelidir.

Okullar, spor ve sanat etkinliklerinin amaca uygun olarak gerçekleşmesini sağlayacak olanaklara(alt yapı, araç-gereç) kavuşturulmalı, öğrencileri spor müsabakalarına hazırlamak üzere okullarda çalıştırıcı(antrenör) kadrosu ihdas edilmelidir. Spor ve sanat derslerinin ders saatleri artırılmalıdır. Şu an bu etkinlikleri tam olarak gerçekleştirebilen okulların oranı %25'dir.Okulların %75'inde bu olanaklar ve ortamlar bulunmamaktadır.

Toplumsal cinsiyet ve cinsiyet eğitimi sorunu ülkenin en temel sorunları arasında yer almaktadır. Gerek eğitim konularında, gerekse toplumun değişik eğitim etkinliklerinde bu konu mutlaka yer almalıdır. Hükümetler, toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini ortadan kaldıracak, eşitlikçi yaklaşımı hâkim kılacak yasal dönüşümleri gerçekleştirmek zorundadır. Bu bağlamda, eğitimin ve üniversitelerin yönetsel kadrolarında kadınların yer alış oranlarını yükseltecek önlemler almalıdır.

Günümüzde bu oranlar her iki yapı için(MEB ve Üniversite) %5 ile %8 arasındadır. Çalışan kadınların ücretli doğum izinleri, doğum öncesi 8,doğum sonrası 16 hafta olacak şekilde yeniden düzenlenmelidir. Ayrıca, doğum sonrası ücretsiz izin kullananların izinde geçen sürelerinin sosyal güvenlik primleri işverenler(kamuda devlet, özel sektörde işveren) tarafından ödenmelidir.

Eğitim alanında yaratılan ayrıcalıklı ve avantajlı okul algısı toplumsal ayrışmayı derinleştiren adımlar olarak değerlendirilmektedir. Devletin tüm olanaklarının kaynaklarının ve kadrolarının yandaşlara teslim etme, kendisinden olmayanları ötekileştirme yaklaşımı son olaylarla birlikte çöküntüye uğratılmıştır. Eğitim alanı başta olmak üzere diğer tüm alanlarda uygulanan politikalarda, aynı tavir ve duruşta ısrar yeni ve daha büyük tepkilerin gelişmesine neden olacaktır.

Ülkelerin ve toplumların geleceği açısından eğitimin çok önemli işlevi bulunmaktadır. Geleceği kaybetmemenin yolu eğitime hak ettiği değeri ve önemi vermekten geçmektedir. Toplumun eğitim yılı ortalamasını

yükseltebilmek ve hedeflenen okullaşma oranlarını yakalayabilmek bu alanı öncelemekten, gerekli ve yeterli kaynakları ayırmaktan, yatırımları yapmaktan geçmektedir. Toplumsal çatışmaların önüne geçebilmek, her olayı ve nedenini sorgulayabilmek, yaşanan doğal olaylardan etkilenmemek ve sonrasında ayakta kalabilmek için eğitim gereklidir. Ancak nitelikli ve bilimsel eğitim yoluyla dayanışma ve paylaşma duygusu gelişebilir, kolektif hakları temel alan eşit yurttaşlık bilinci oluşabilir.

Eğitim sisteminin geçmişten bu yana süregelen ve bu günde devam eden sorunları bulunmaktadır. Önümüzdeki dönem bu sorunlara yerinde ve yeterli müdahaleler yapılmazsa sistemin yeni yetişen kuşakları çıkmazlara uğratması kaçınılmaz olacaktır. Soyutlamadan uzak, somut bulgulara ve verilere dayanan sorunlar çözülmedikçe bugünün çocuklarının daha güzel bir gelecek kurma hedeflerine ulaşmada zorlanılacağı bilinmelidir. Gelecek nesillerin hiç kimsenin “askeri” olmadan, kolektif haklarının bilincinde olan özgür bireyler olarak yetişmesi ancak bilimsel ve demokratik esaslara dayalı bir eğitim sistemiyle mümkündür. Mümkün olanı gerçekleştirilebilir sorunlara dogmatik yaklaşmamakla, itaat ve biat kültürüne dayalı toplum mühendisliği yapmamakla ancak sahici olabilir.

Son günlerde ülke genelinde yaşanan tepkilerin ardında yatan nedenlerin arasında eğitim alanında yaşanan dayatmaların ve tek tipleştirme uygulamalarının olmadığını hiç kimse söyleyemez. Kopyadan kadrolaşmaya,444’ten sansüre kadar bir dizi zora dayalı dayatmaların bu öfkenin birikmesine katkısı yadsınamaz. Ayrıca eğitim alanında uygulanan tüm “hayırseverlik!” ve “şefkat!” politikalarına karşın 2,5 milyon öğrencinin evine giren aylık rakamın 326 TL (SGK Verileri) olmasının yarattığı eşitsizliklerin eğitim süreçlerine ve sonuçlarına etkisi görmezden gelinemez.

Eğitim sisteminin sorunlarına yönelik çözüm arayışında temel yaklaşım, eğitimin kamusal bir hizmet, bütün yurttaşların erişim sağlayabileceği sosyal bir hak olarak görmek olmalıdır. Bütün yaşam alanlarını ticarileştirerek her alanı şirket anlayışı ile düzenlemeye zorlamak yeni öfkelerin birikmesine, birikmiş öfkelerin tepkiye dönüşmesine neden olmaktadır. Eğitim bileşenlerinin gelecek kaygısı yaşamaması, sisteme karşı duyulan güvensizlik duygusu tepkileri çoğaltmakta okuldan uzaklaşmayı ve ilgisizliği büyütmektedir.

OECD’nin 2011 Verileri, özel öğretime tüm devlet desteğine rağmen Dünyada ülkelerin kamusal eğitimden vaz geçmediklerini ortaya koymaktadır. Özellikle gelişmiş ülkeler, onlar arasında ise Kuzey Avrupa ülkelerinin eğitimdeki kamusal payının %95’in üstünde olduğunu göstermektedir. Bütün teşviklere, siyasal desteklere karşın özel öğretime yönelimin %3’ün üzerine çıkmadığını görmekteyiz. Bu sonuçlara bakarak ülkemizde toplumun tercihini kamusal eğitimden yana yaptığını söyleyebiliriz.

Aynı verilerde Türkiye 31 ülke arasında eğitimin kamusal kaynaklarla karşılanması sıralamasında 3.sırada yer alırken, kişi başına düşen milli gelir ve öğrenci başına yapılan eğitim harcamasında ise son sırada yer almaktadır. Son yıllarda eğitim bütçesinin genel bütçe içindeki payında %1,5'luk bir artışın olduğu gözlenmektedir. Ancak nüfus artışı ve buna paralel öğrenci ve öğretmen sayısındaki artış nedeniyle bütçe rakamları yetersiz kalmaktadır.

Teknolojinin geliştiği, bilginin iletişimin ve bilgiye erişimin küreselleştiği, bilişim alanında ilerlemelerin baş döndüren bir hızla yaygınlaştığı bir dönemden geçiyoruz. Böyle bir dönemde eğitim sistemini geleneksel sistemlerin yöntemleri, kodları ve imgeleriyle sürdürmek olanaklı değildir. Dolayısıyla teknolojik araç ve materyalleri okullarda yurttaşların hizmetine sunmakta eğitim hizmetinin bütçe hesaplarını yeniden yapmamızı zorunlu kılmaktadır. Genel kamusal bütçeleri yapılırken bu durum mutlaka hesaba katılmalıdır.

Sistemin tüm nesneleştirme çabalarına karşın eğitimin temel öznesi öğrenci ve öğretmenlerdir. Öğretmenler üstlendikleri roller gereği bilim ve iletişim alanındaki gelişmeleri takip etmek ve buna uygun donanımına sahip olmak zorundadır. Öğretmenlik alanını, Ulusal Öğretmen Yetiştirme Stratejisinde ifade edildiği gibi sadece "teknisyen" olarak tanımlayarak performans sistemine dayalı ücret kapsamında değerlendirmek yanlıştır. Yanlış olan bir başka bakış açısı da, öğretmenlerin başarısını çocukların çözdükleri soru sayısı ve kazandıkları sınavlara göre değerlendirmektir. Öğretmenlerin günlük yaşamı insanca yaşayabilecek düzeyde sürdürme ve gelişen teknolojiyi yakından takip etme noktasında yeterli gelire sahip olmaları gerekir.

Sınavlar ve bu sınavların eğitim sistemi ve eğitim bileşenleri üzerinde yarattığı etkiler daha detaylı olarak geçmiş yıllarda yapılan çalışmalarda ele alınmıştı. Bu yılda da sınav maliyetlerinin velilerin bütçesinde yarattığı sarsıntı azalmadı. Azalmak bir yana daha da arttığını söyleyebiliriz. Sınavların çocukların kişilik gelişimine olumsuz etkileri devam etmektedir. Sınav sayısı itibarıyla olumlu yönde ciddi sayılabilecek bir değişimden bahsetmek olanaklı değildir. Sadece SBS sayısı 3'ten !'e çekilmiştir. Bunun yanında gelecek yıllara ilişkin düzeyler arası geçişlerin düzenlenmesine dair hazırlıklar olduğundan söz edilmektedir. Bu hazırlıklara göre 6.7.8.sınıflarda 6 dersten Aralık ve Nisan aylarında olmak üzere yılda 12 3 yılda 36 yazılı yapılması öngörülmektedir.

Özel eğitim(engelliler) eğitimi ile üstün yetenekli çocukların eğitimi hala sorun alanı olmayı sürdürmektedir. Bu alanda olumlu işler yapılmasına rağmen yapılması gereken çok işlerin olduğu bir gerçek. Alt yapıdan öğretmen istihdamına kadar bir dizi sorunla karşı karşıya bulunmaktayız. O nedenle raporumuzda bu bölümle ilgili yer alan değerlendirme ve çözüm

önerilerinin orta ve uzun vadeli planlamalarla yaşama geçirilmesi çözüme katkı sağlayacaktır. Her iki alanda da yeni saha çalışmalarına ve tanılmalara ihtiyaç bulunmaktadır.

2013-14 Eğitim ve öğretim yılına başlamak üzere olduğumuz bu günlerde 444'lük sistemle birlikte geçen yıl boyunca yaşanan tartışmalara ilişkin görüş, öneri, değerlendirme ve taleplerimizin bir bölümü bu çalışmada ele alınmıştır. Altı ana başlık altında toplanan konular çalışmanın ilk bölümünü oluşturmaktadır. Değerlendirmelerin içinde yer alan kimi eleştiri, görüş ve öneriler yıl içerisinde öğretmenlerle yapılan sözel ve yazınsal iletişim ilişkilerine dayanmaktadır. Aşağıda yer alan araştırmaların, bilgilerin, fikirlerin yıllara dayanan doktriner anlamda toplumu tek tipleştirmeye çalışan anlayışa karşı yürütülen alternatif deneyimleşmelerden rafineleştirilmiş bilgilere dayandırıldığı bilinmelidir.

- Okulların her yıl olduğu gibi bu yılın başında var olan sorunlara ilaveten 444'lük sistemle birlikte ortaya çıkan yeni sorunlar ve belirsizliklerle eğitime başlayacaktır Belirsizliklerin ve velilerin yaşadığı tedirginlikler;
- okula başlama yaşının 66 aya indirilmesi ve ardından 66-69 ay arasının veli isteğine bırakılması, 69-72 ay aralığının rapora bağlanması,
- okul dönüşümleri, seçmeli dersler uygulaması,
- seçmeli derslerin görevlendirilen eğitimcilerin öğretmenlik alanı dışından gelenler tarafından verilecek olması,
- farklı yaş gruplarının aynı sınıflarda okutulma ısrarındaki yanlış, (sonra yanlış olduğu anlaşıldı ve bu yıl sınıfların yaş gruplarına göre oluşturulması kararı alındı.) Bunca eleştiriden ve uygulamada görülen aksaklıklardan sonra hiç olmazsa bu yanlıştan dönme erdemi gösterilebildi.

Dönüştürülen okullar belirlenirken eğitim bileşenlerinin sürecin dışına itilmesi çok tepki topladı."Ben yaptım oldu" yaklaşımı birlikte çözüm üretelim, süreci beraber yürütelim empatisine dönüşemedi. Gelişen tepkiler üzerine bazen okullar bir gecede yer değiştirirse de gelişen tepkilerin önüne geçilemedi. Bu günde bu okul dönüşümleri aynı mantıkla devam ettirilmektedir. Bütün bu dönüşüm sürecinin esas amacının din eğitimi veren ortaokulları yeniden açmak, din eğitimi yapılan liseleri de kitleselleştirmek olduğu algısı aşılamadı. Aşmak içinde gerek siyasetler gerekse de bürokratlar tarafından yeterli bir çabanın gösterilmediğini söyleyebiliriz.

Adalet kavramının en çok zedelendiği alanlardan birisi eğitimidir. Her türlü eşitsizlik; ataerkil gelenekler ve cinsiyet yönelimleri farklı bireylere uygulanan dışlanmışlık üzerinden sürmektedir. Bunların yanında inanç toplulukları ile kimliklerin adalet duygusunu içlerinde hissedemedikleri eğitim alanı mutlak bir değişime tabi tutulmalıdır. Bağlamından koparılmadan yürütülecek eğitimde eşitlik ve adalet kampanyaları "eşit yurttaşlık" ekseninde oluşturulacak programlarla sürekli gündemde tutulmalıdır.

2012-13 eğitim yılında ilkököl 1.sınıf öğretmenleri büyük zorluklar yaşadılar. Önerilerine gelen çocukları yaş farklılıkları bir yana okul öncesi eğitim almışlarla almamışlar ve uygulanan müfredat yaşanan bu zorlukların öncelikli olanlarıydı. Ardından gelen veli kaygıları, bu kaygıları gidermeye yönelik ikna çabaları günlük koşuşturma içerisinde zamanlarının oldukça geniş bir bölümünü oluşturdu. Sene başından sene sonuna kadar koşuşturma ve yüksek tempoda çalışma içinde geçen günlerin ardından birde yıl bitiminde okulunda norm kadro fazlası olma sorununu karşılığında buldular. Bir anda ne olduğunu anlayamadan okutmakta oldukları öğrencilerini eski okullarında bırakarak kendilerini atandıkları yeni okullarında buldular.

2012-13 Eğitim yılı başında acele ile hazırlanan 1.sınıf ders kitaplarında pek çok yanlış öğeler, objeler ve çizimler kullanıldı. Ders kitapları ile çalışma kitapları arasında önemsenmesi gereken uyumsuzluklar saptandı.1.Sınıfların ders kitaplarının hazırlanışı yangından mal kaçırma anlayışına uygun hazırlanan yasanın çıkarılmasında izlenen yoldan hazırlandı. Dolayısıyla da kitaplar sınıf seviyesine uyumluluk göstermezken, içindeki yanlışlarla eleştirilerin hedefi oldu. Eleştiri sadece kitaplara değil kitapları hazırlayanlara, inceleyip onaylayanlara da yöneldi. Tam da bu zaman diliminde Talim Terbiye Kurulunda görev yapan önceki hükümetler döneminde atamaları yapılmış deneyimli öğretmenler kurumdaki görevlerine son verilerek okullara sürüldü.

Ortaöğretim sürecinin en mağdur liseleri düz, meslek ve çok programlı liselerdir.10.sınıftan itibaren alanların seçilmeye başlanmasıyla birlikte

öğrencilerin yönelimleri de belirginleşmeye başlamaktadır. Şu an yürütülmekte olan ortaöğretim dönüşümlerinin en sıkıntılı bölümünü bu geçişler oluşturacaktır. Dönüşümlerin adil ve eşitlikçi anlayış temelinde ve hiçbir lise türüne avantaj sağlamayacak şekilde gerçekleştirilmesi eğitim bileşenlerinin öncelikli talepleri arasında yer almaktadır.

Çocukların zihinsel ve bedensel gelişimlerinde beslenmenin ve oyunun önemi büyüktür.2,5 milyon okullu çocuğun ailelerinin gelirlerinin yoksulluk sınırının altında olduğunu düşündüğümüzde beslenmenin önemi daha iyi anlaşılacaktır. Bu anlamda okullarda çocuklara süt verilmesi doğru bir uygulamadır. Sadece süt değil yanında başkaca besleyici ürünlerinde verilmesi bir zorunluluktur. Ancak geçen eğitim yılında süt'ün ikinci yarıyıld ve haftada sadece üç gün verilmesi kafalarda sorular oluşturmuş ve sorgulanması gereken bir durum yaramıştır.Süt, bütün bir yıl boyuca ve her gün yanında diğer besleyici ürünlerle birlikte verilmelidir.

Eğitimciler yönünden eğitimin ve eğitim emekçilerinin öncelik sırasına göre ilk 10 sorununun ne olduğunu sordüğümüzde eğitimciler diyor ki;

- 1) Okullarda ve eğitim sisteminde katılımcı demokrasi işlememektedir. Yasakçı ve öğrencileri tek tipleştirmeyi amaçlayan yasa, yönetmelik ve genelgeler uygulanmaktadır.
- 2) Eğitimin niteliği ve eğitimde yaşanan eşitsizlikler.
- 3) Ezbere ve sınava dayalı müfredat.
- 4) Kalabalık sınıflar ve ikili eğitim.
- 5) Eğitim bütçesinin yetersizliği.
- 6) Okulda yaşanan şiddet ve okul çevresi güvenliği,
- 7) Giderek yaygınlaşan zararlı madde kullanma alışkanlığı.
- 8) Trafik gürültüsü, çevre kirliliği, yeşil alan ve oyun alanı yoksunluğu.
- 9) Ders araç, gereç ve materyal eksiklikleri,
- 10) Okulların fiziki alt yapı ve donatı eksiklikleri.

Sorunları Öncelik Sıralamasına Göre Ele Alıp İlk Beşini Sıraladığımızda;

Sorun-1-Okullarda Ve Eğitim Siteminde Katılımcı Demokrasi İşlememektedir.

Eğitimde ve okulda katılım aynı zamanda toplumsal ve sosyal yaşamada katılımı esas alan öncelikler sıralamasında ilk sırayı almaktadır. Okulun katılımcı bir anlayışla demokratik ve eşitlikçi temelde düzenlenmesi ülkede demokratikleşmenin önünü açmaya hizmet edecektir. Bizim eğitim

ve okul sistemimizin en temel sorunlarının başında, işin asli unsuru ve öznesi olan eğitim bileşenlerinin sürece ve kararlara katılım, belirleyici ve etkileyici olmalarının işlevsel olmaması, önleyici bazı düzenlemelerin yer alması gelmektedir. Bu noktada katılımı eğitim bileşenleri yönünden incelemeye aldığımızda üç unsur öne çıkmaktadır.

1- Katılım konusu öğrenciler açısından,

a) Okul mekânlarının kullanılması ile ilgili kararlara, B-Derslerin işlenişine ve oyunlara, C-Sınıf içi çeşitli görevlerde sorumluluk almaya katılım.

Eğitimcilerin ve alan uzmanlarının yaptıkları saha çalışmalarında her üç katılım başlığının öğrenciler yönünden çok sınırlı olduğunu ortaya koymaktadır. Öğrenciler bu yönde sorulan sorulara verdikleri yanıtlarda; az, çok az, yetersiz, kısmen, bazen, fırsat verildikçe, hayır, hiç yok, söz verilirse türünden seçenekleri oldukça fazla kullanmaktadırlar. Bu tanımlamalardan yola çıkarak katılım konusunun öğrenciler açısından çok bir şey ifade etmediğini, hatta çoğu öğrencinin katılıma bir anlam vermediğini görmek mümkündür.

Katılımla birlikte, eşitlik, demokrasi, özgürlük ve adalet gibi kavramlarında öğrencilere oldukça yabancı kavramlar olduğu veya bu kavramlara esas anlamından farklı anlamlar yüklendiği elde edilen bulgulardan anlaşılmaktadır. Ortaöğretim kurumlarında durumun diğer kurumlara göre görece daha ileride olduğunu söyleyebiliriz. Ancak bunun en iyimser yorumu kötünün iyisi şeklinde olabilir. Aynı şekilde adalet, hukuk, hak ve vicdan gibi kavramlarda öğrencilerin oldukça mesafeli durdukları kavramlardır. Belirtilen kavramlarla ilgili yorum ve değerlendirmeler olabildiğince yüzeysel ve karmaşıktır.

Yönetim mekanizmalarında temsiliyet ve katılım yok denecek kadar azdır. Ders işlenişine ve sınıf içi çeşitli etkinliklere katılım ilgi, istek ve yeteneklere göre değil, daha çok öğretmen zorlamalarına dayalı olarak yürütülmektedir. Benzer durum sosyal kulüp etkinliklerine katılım içinde geçerlidir. Sınıf içi etkinliklerde sorumluluk almaya istekli öğrenciler genelde aynı öğrencilerden oluşmaktadır. Öğrenciler oyunları kurarken ve oyunlara katılırken genelde cinsiyet ve yaş gruplarına göre tercihler de bulunmaktadır. Öğrenci meclisleri ve dilek kutusu türevi çokta işlevsel olmayan uygulamalar öğrenci katılımına örnek oluşturmayacak sayıda bulunmaktadır. Göstermelik olmaktan öteye geçmemektedir.

2- Öğretmenler açısından katılım,

a) Okul yönetimlerinin belirlenmesine ve okulun işleyişine, B-Kendilerini ilgilendiren konularda alınacak kararlara, C-Eğitim sisteminin çeşitli konularının belirlenmesine katılım,

Okullarda görev yapan öğretmenler yönetici belirlenmesi noktasında kendilerinin tamamen sürecin dışına itildiğini, sadece sınavlara ve bir

takım sicil iyileştirmelerine dayandırılan yöneticilik atamasında söz sahibi olmak, sürece katılmak istemektedirler. Yöneticilerin atama yoluyla değil belirlenen kıstasları taşıyan adaylar arasından çalışanların dâhil olacağı seçim yöntemiyle yapılmasını savunmaktadırlar. Okul işleyişine ve okul yönetimine seçecekleri temsilciler yoluyla katılmak, yer almak ve kararlarda söz sahibi olma haklarının olduğunu düşünmektedirler.

Eğitimciler, okul ve diğer yönetim birimlerinde yer alan yöneticilerin kendilerini ilgilendiren yerel ve genel düzeylerde alınan kararlarda görüş ve önerilerinin alınmadığını söylemektedirler. Alınmış kararlar ve bir takım düzenleyici uygulamalar sadece duyuru amaçlı olarak imzalanmaktadır. İmzalamanın ardından uyma ve gereklerini yerine getirme noktasında süregelen bir denetim söz konusudur."Uzman" kişilerce hazırlanan tüm iş ve işlemlerin nasıl olacağını belirleyen yasa, yönetmelik, genelge ve yönergelerin yürütülmesi yukarıdan aşağıya bürokratik yönetim mekanizmalarında yer alan yetkili kişilerce imzalanarak ve bir bölümü resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe konmaktadır.

Eğitimciler eğitim sisteminin içerik, değişim ve yenilenme konularında da söz sahibi yapılmamaktadır. Göstermelik bir takım görüş ve rapor oluşturma dışında süreçlerin hiçbir aşamasında yer almamaktadırlar. Oysa sistemle ilgili köklü değişimlerde öğretmenlerin görüş ve düşüncelerinin alınması katılımcı demokrasinin önemli öğeleri arasında yer almaktadır. Eğitim ve öğretim süreçlerinin asli unsuru ve uygulayıcısı olan öğretmenler değersizleştirilmiş ve dışlanmış olma duygusunu uygulama süreçlerine yansıtmayı kendilerinde doğal bir hak olarak görmektedirler.

3- Veliler yönünden katılım,

A-Programların belirlenmesine, okul hayatına ve yönetime, B-Bütçelerin belirlenmesine, harcanmasına ve denetimine, C-Öğrencilerin sosyal etkinliklerine destek ve katılım.

Çocuğun başarısında, eğitimin niteliğinde ve okulun çevre ile uyumunda velilerin katılımı çok önemlidir. Programların belirlenmesinde, okul yaşamına ve yönetime katılıma dair veliler yönünden örnekler bulmak oldukça zordur. İyimserlik ve iyi niyet ifade edebileceğimiz temennilerden öteye geçmeyen bir durum söz konusudur. Ailelerin ekonomik durumları ve gelir düzeyleri ile birlikte eğitime dair duyarlılıklarına göre ilgileri ve destekleri farklılık göstermektedir. Toplantılara katılım daha çok notların öğrenilmesine yöneliktir.

Veliler çeşitli konularda yapılan veli toplantılarına katılım sağlamaktadır. Aileler veli toplantılarında kendilerinden ihtiyaçlar için sürekli para talep edilmesinden rahatsızlık duymaktadır. Zamanla toplantılara katılımdan uzaklaşmaktadır. Okul bütçeleri daha çok velilerden değişik adlar altında alınan aynı ve nakdi desteklerden oluşmaktadır. Bu işlemler büyük oranda okul ile birlikleri üzerinden yürütülmektedir. Denetimler

ise bu birliklerin seçilmiş denetim organları ve eğitim denetmeleri üzerinden sürdürülmektedir. Bu alanda geliştirilen mekanizmalar tamamen velilerin duyarlılıklarına kalmıştır. Özellikle gelir düzeyinin düşük olması ve işsiz olma hali katılımdan uzaklaşmaya neden olmaktadır.

Okulda sosyal etkinlikler genelde resmi bayramlar ve yılsonu ri gösterileri olarak değerlendirilmektedir. Çeşitli spor müsabakalarına katılımda sosyal etkinlik kapsamı içinde görülmektedir. Veliler bu etkinliklerin genelde finansmanına katılmaktadır. Tüm sosyal etkinliklerde özne olma ve katılım oranları okullara göre değişkenlik göstermekle birlikte oran olarak ortalama %50 düzeyindedir. Oysa sosyal etkinliklerde çocuğun yanında olmak onu cesaretlendirecek ve mutlu edecektir.

Okul ve Eğitim Sistemi Niteliksizdir.

Okulun ve eğitimin nitelikli olmasında sınıflarda bulunan öğrenci sayısının 25'in üzerinde olmaması, eğitimin gün içine yayılan tekli eğitim biçiminde düzenlenmesi gerekmektedir, Oysa ülkemizde özellikle büyük kentlerde bunun tam tersi durum bir durum yaşanmaktadır. Sınıf mevcutları standartların çok üzerinde, okulların %60'ında ikili ve birleştirilmiş sınıflı okullarda eğitim yapılmaktadır. Bu durum eğitimde nitelik sorununun yaşanmasında en önemli etkidir.

MEB'in 2011-12/2012-13 Eğitim -öğretim yılını kapsayan son istatistikleri değerlendirilmesinde çarpıcı sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Bu sonuçlara bakarak gelecek yıllarda 444'lük sistemin her alanda gereksinimleri arttıracığını söylemek olanaklıdır. Verilere kısaca bakıldığında; ilk planda derslik ve öğretmen ihtiyacının öncelikli sorun olarak öne çıktığını görmekteyiz. Gerek okulöncesinde, gerek ilkokul ve ortaokul düzeyinde gerekse de lise düzeyinde var olan açıklara ilaveten yeni açıklar oluşmaktadır.

Özellikle ilkokul birinci sınıfa bu yıl kaydolan öğrencilerin gelecek yıllarda aynı oranda üst sınıflara devam edecek olması ihtiyaçları çoğaltacaktır. Milli Eğitim Bakanlığının 2012-13 İstatistikleri incelendiğinde eğitimde 444'lük modele geçilmesinin ardından kademeler arasındaki geçişlerde önceki yıllara göre okullaşma oranları bakımından düşüşler olduğunu ortaya koymaktadır. Bakanlığın açıkladığı çeşitli eğitim istatistikleri, düzenlemesinin ortaya atılması ve yasalaşması sürecinde toplumun geniş kesimleri tarafından yapılan eleştiriler ve dile getirilen kaygıların haklı olduğunu açık bir şekilde göstermektedir.

2011-12 Eğitim ve Öğretim Yılı İstatistikleri. Tablo 1 (Örgün Eğitim-Resmi Okullar)

Okul Türü	Okul Sayısı	Öğrenci S	Öğr. S	Derslik S	Bir Ders Düş Öğr. S	Bir Öğret Düş Öğr. S
Anasınıfı ve Anaokulu	1.739 Okul 27.373 Ana Sınıfı	1.059.000	42.000	38.214	28	25
İlkokul ve Ortaokul	31.176	10.100.000	484.161	325.260	31	21
Genel Lise	3.330	1.852.111	103.330	60.167	30	18
Mesleki Teknik Lise	3.702	1.109.201	71.153	24.448	45	16
Çok Programlı Lise	561	170.554	9.878	7.279	24	17
İmam Hatip Lisesi	537	268.245	15.049	9.616	17	16
TOPLAM	41.095	14.099.109	725.525	464.984	29	20

Not, Açık ilköğretim ve liselerde 1.548.000 öğrenci okumaktadır. Okulöncesinde okulların bünyesinde 27.373 sınıf bulunmaktadır. **Ek bilgi.** 2011-12 verilerine göre özel örgün eğitim ve öğretim kurumlarının okulöncesi, ilkokul, ortaokul ve liselerinde 4.664 okulda,40137 derslikte 535.788 öğrenci 64.520 öğretmenle birlikte eğitim görmektedir.

Tablo 1'i Yorumlama. 2011-12 Eğitim yılında okulöncesi eğitim kurumlarında sınıf mevcutları 15 ile 25 öğrenci arasında değişmektedir. Okulöncesi eğitim kurumlarının bir bölümü tekli eğitim yaparken, özellikle büyükşehirlerde ikili eğitim yaygın bir şekilde uygulanmaktadır. Çağ nüfusunun yüzde yüz okullaşabilmesi için mevcut derslik ve öğretmen sayısının %110 artırılması, bu durumda ilaveten 50 bin öğretmen ataması ve derslik yapılması gerekmektedir.

İlkokul ve ortaokullarda tam gün eğitim 30 öğrencili sınıflar için 80 bine yakın derslik yapmak gerekirken 1.sınıflarda kayıtların erken yaşlara çekilmesi nedeniyle en az 25 bin ilave dersliğe toplamda 105 bin dersliğe ihtiyaç duyulacaktır. Eğer bu gerçekleşmezse ilköğretimde derslik başına düşen öğrenci sayısı 36'dan 40'a, ikili eğitim yapan okul sayısı da 7600'dan yeniden 9 bine çıkacaktır. Kısa ve orta vadede belirtilen sayıda derslik yapılamayacağına göre önümüzdeki yıllarda kalabalık sınıflı ikili eğitim yapılan okulların içinde yer aldığı "yamalı bohça"ya benzeyen eğitim sistemiyle yola devam edeceğimizi söyleyebiliriz.

Gelecek yıldan itibaren lisenin de zorunlu olması ile birlikte ilköğretimden en az 250000 öğrenci ortaöğretim 9.sınıfa kayıt yaptıracaktır. Bu durum ortaöğretimde özellikle düz liseler ve meslek liselerinde var olan öğrenci sayısını daha da yukarı çekecek, en az 10000 ek derslik ihtiyacını gündeme getirecektir. Şu an ortaöğretimde bir dersliğe ortalama 38

öğrenci düşmektedir. Bu sayı büyük kentlerde 44'e kadar çıkmaktadır. Yeni derslik yapılmaması durumunda yeni kayıt yaptıracak öğrencilerle ortaya çıkacak derslik ihtiyacı okullar tekli eğitimden ikili eğitime ve sınıfların öğrenci sayısı kalabalıklaştırılarak çözülmeye çalışılacaktır.

Not, Bu değerlendirme 2012 Yılı Mart ayında yapılmış bir değerlendirmedir. Kıyaslama yapmak için bu değerlendirmeyi dosyaya koyduk

2012-13 Eğitim ve Öğretim İstatistikleri. Tablo 2 (Örgün Eğitim/Resmi Okullar)						
Okul türü	Okul sayısı	Öğrenci sayısı	Öğretmen sayısı	Bir ders. Düş Öğr SAYISI	Derslik sayısı	Bir Öğrt Düş Öğrn S
Anaokulu ve sınıfı	1884 okul 21.551 sınıf	953.209	47.712	37.900	25	20
İlkokul	28.177	5.426.529	261.497	222.265	25	20
Ortaokul	16.082	5.035.095	250.833	114.691	44	20
Genel Lise	3.306	1.817.421	119.400	70.100	26	15
Meslek Lis.	4.755	1.052.500	74.375	23.850	44	15
Çok Prog Lis	615	181.500	11.825	7.650	24	15
İmam Hatip Lisesi	708	380.000	23.000	13.000	30	16
TOPLAM	55.527	14.746.254	788.742	588.656	31	17

Kaynak, MEB İstatistikleri. (1.Sınıf Kayıtları 5,5 Yaşı da içermektedir.) Bu değerlendirme ise 2013 Yılı Mart ayı sonunda yapılmış bir değerlendirmedir. MEB İstatistikleri son yıllarda Mart ayında yayınlamaktadır. Dolayısıyla 2013-14 İstatistiklerini ancak 2014 Yılı Mart ayında yorumlayabileceğiz.

Not; Açık öğretim ortaokullarda ve liselerde 1.381.277 öğrenci devam etmektedir. Okulöncesinde okulların bünyesinde 21.551 sınıf bulunmaktadır. Ek bilgi.2012-13 Verilerine göre özel okulların; okulöncesi, ilkokul, ortaokul ve liselerinde toplamda 6570 okulda,615.914 öğrenci,45156 derslikte,77069 öğretmenle birlikte eğitim görmektedir.

Tablo 2'yi Yorumlama. Bakanlığın 2012-13 istatistiklerine bakıldığında; özellikle ortaokul ve liselerde derslik açıklarının büyük olduğunu söylemek olanaklıdır. Ancak yaklaşık 8000 okulda ikili eğitim yapıldığını, okulöncesinde %100 okullaşmayı düşündüğümüzde derslik ihtiyacı büyümektedir. Zaten Bakanlıktan yapılan açıklamalarda 30 öğrencili sınıflar tam gün eğitim için toplamda 175 bin dersliğe gereksinim olduğu belirtilmekteydi.

Seçmeli ders saatlerinin ortaokul ve liselerde gelecek yıllarda diğer sınıflarda da okutulacağını, yaklaşık 90 bin öğretmenin fiilen derse irmeyip yöneticilik yaptığını hesaplamalara kattığımızda öğretmen sayısı bakımından da açıkların olacağını ifade edebiliriz. Bakanlıktan bu konuda yapılan açıklamalarda ise öğretmen ihtiyacının şimdilik 140 bin olduğu,önümüzdeki 10 yılda ise 200 bin öğretmene ihtiyaç duyulacağı ifade edilmektedir.

Okulöncesi, genel liseler ve mesleki liselere bir önceki yıla göre öğrenci ve okul sayıları düşerken, ilkokul, ortaokul, çok programlı liseler ile imam hatip liselerinde artışlar olmuştur. Bu artışlar ilkokul ve imam hatip lisesi ağırlıklıdır. İmam hatip liselerinde oran yaklaşık %50, ilkokullarda ise %35 düzeyindedir. Özellikle okulöncesinde 2011-12 yılındaki sayılardan uzaklaşma söz konusudur. Ana sınıfları kapatılarak 1. sınıf yapılmıştır. 2011-12'de 8. Sınıftan mezun olan 1.252.247 öğrenciden 1.128.557 öğrenci liseye kayıt yaptırmıştır. 123.610 (%10) öğrenci liseye kayıt yaptırmamıştır.

Bu oranlara bakarak imam hatip liseleri ile çok programlı liselerdeki artışların geçmiş yıllarda açık ilköğretimde okuyan öğrencilerin kayıt yaptırmamasından kaynaklandığını söyleyebiliriz. Burada dikkat çeken bir başka nokta da ilköğretimi bitiren toplamda yaklaşık 325 bin öğrencinin hiçbir ortaöğretim kurumuna kayıt yaptırmamış olduğu yönündedir.

Bakanlık verileri incelendiğinde, var olan duruma ve yeni sisteme göre en çok öğretmen ve derslik ihtiyacı olan bölgeler; Marmara, Güneydoğu Anadolu, Ak Deniz, İç Anadolu, Ege, Doğu Anadolu ve Karadeniz Bölgesi olarak sıralanmaktadır. İller sıralamasında ise, İstanbul, Bursa, Kocaeli-Gaziantep, Şanlıurfa, Diyarbakır, Batman-Adana, Mersin, Antalya-Ankara, Konya, Kayseri-İzmir, Manisa-Erzurum, Van, Malatya-Samsun illeri öne çıkmaktadır. Bu illerin merkezlerinde ikili eğitimin ve kalabalık sınıfların olduğunu söyleyebiliriz. Bir başka ilgi çeken sonuç ise, 4 yıl önce liseye kayıt yaptıran her 100 (1.112.000) öğrenciden 40 (712.000) tanesinin liseyi bitirmeden örgün öğretimin dışına çıkması ile ilgilidir.

2011-12'de 3950 dershaneye 1.250.000 öğrenci devam ederken bu sayı 2012-13'te 3858 dershane 1.280.000 öğrenci olarak belirtilmiştir. Dershane sayılarında bir önceki yıla göre azalma olurken, dershaneye giden öğrenci sayısında çok az bir oranda da olsa artış olmuştur. Dershanelere giden öğrenci ayısının daha yüksek olduğunu tahmin etmekteyiz. Resmi kayıtlarda görünmeyen çok sayıda öğrenci olduğu kamuoyun ve hepimizin malumudur.

Ortaöğretim sayılarını incelerken Din öğretimi sayılarına da bakmak gerekmektedir. Din Öğretimi Genel Müdürlüğünün verilerine göre, 2011-12 eğitim yılı sonunda 537 faal imam hatip lisesinde 9.616 derslikte 268.245 öğrenci öğrenim görmekte 15.049 öğretmen görev yapmaktadır. 2012-13 eğitim yılında ise okul sayısı 708'e, öğrenci sayısı 380 bine, öğretmen sayısı 23 bine, derslik sayısı ise 13 bine çıkmış görünmektedir. Bu okulların tamamında tam gün eğitim yapılmaktadır.

Çalışmamda dikkat çekmek istediğim bir diğer önemli konu ise, açık ilköğretim ve liseye devam eden öğrencilerle ilişkindir. 20011-12 Kayıtlarında; 608000 ilköğretimde, 940000 ortaöğretimde olmak üzere toplamda 1548000 öğrenci okumaktadır. 2012-13'te ise sayı 1.014.277 si açık lisede, 277.000 açık ortaokulda olmak üzere toplamda 1.381.277'e inmiş

görülmektedir. Açık öğretim ortaokullarında sayı düşerken açık orta-öğretimde sayı da %19'luk bir artış görülmektedir. Bu sayı örgün ortaokullarda okuyan öğrencilerin %5,5'ine, örgün ortaöğretimde okuyan öğrencilerin %33'üne karşılık gelmektedir.

Beş yıl önce toplamda 500 binlerde olan öğrenci sayısındaki artışın bu denli yoğun olması eğitim bilimciler tarafından oldukça yüksek ve sınırcı bir oran olarak değerlendirilmektedir. Bu duruma özellikle son yıllarda yürütülen yanlış eğitim politikalarının ve bir takım yanlış imgerlerin neden olduğunu belirtmek istiyorum. Bu sayılar duyarlı çevrelerde oluşan çocuk gelinler ve çocuk işçiliği kaygılarını haklı çıkarmaktadır.

2011-12/2012-13 Bakanlık istatistiklerinden oluşturduğum bu çalışmada bazı sayısal saptamalar yaklaşık olarak hesaplanmış bulgulardır. Çalışmanın en belirgin olan bulgusu 444'lük eğitim sisteminde ortaya çıkan ve ileride çıkacak olan gereksinimleri karşılamaya dönük bir bütçenin ya da ek gelir kaynaklarının oluşturulmamasıdır. Hükümet zaman geçirmeden kaynakları oluşturacak çözümler üretmelidir.

Yapılan saha çalışmaları tam gün ve sınıf mevcutları standartlar üzerine çıkmamış okullarda niteliğin yükseldiğini ortaya koymaktadır. Bu sonuçlara en iyi örnek Anadolu ve Fen Liseleridir. Benzer bulgular Anadolu Liselerine öğrenci seçiminde kullanılan sınav sonuçları içinde geçerlidir. Buna örnek verilecek okul türleri ise Özel Okullardır. Yapılan çalışmalar okul başarısında, fiziki alt yapı koşullarının yeterli olmasının ve öğretmen deneyimlerinin de etkili diğer göstergeler olduğunu ortaya koymaktadır.

Sosyal etkinlikleri yeterli yaşamayan çocukların sağlıklı yöneltme süreci yaşayamadıklarını bilmekteyiz. Saha çalışmalarından çıkan sonuçlarda bunu doğrulamaktadır. Saptanabilen bazı bilgiler sosyal etkinliklerin desenlerinde kendine yer bulamayan çocukların ders başarımlarını göstergelelerinin de düşük olduğunu göstermektedir. Sosyal etkinlikler aynı zamanda öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini de belirlemeye yardımcı olmaktadır. Bu yardımlar çocuğun yöneltileceği veya yöneleceği alanların bilinmesine katkı sağlayacaktır.

Okul Ve Müfredat Geleceğe Hazırlanma Kapısını Aralamamaktadır.

Başarıyı ölçme ve not aracı olan sınavlar, bir öğrencinin ya da öğretmenin başarısının temel ölçme ve değerlendirme aracı işlevi görmektedir. Sınavlar, eğitim bileşenleri açısından ise, sistemin manivelası gibi görülmektedir. Aslında sınavlar için araç aracı veya bir tür ayrıştırıcı madde denilebilir. Çocuğun eğitim yaşamı boyunca girdiği sınav sayısı ve sınavlarda geçirdiği zaman süresi öğrencilik yaşamının yarısı gibi zamana tekabül etmektedir.

Sınıfta kalma, devamsızlık ve okulu terk nedenleri arasında, başarısız olma duygusu, dışlanma, ekonomik ve sosyal nedenler başta gelmek-

tedir. Okulu terk edenler daha çok alt ve orta gelir gruplarını oluşturan ailelerden gelmektedir. Okulu terkler veya devamsızlık sorunu kırsal bölgelerde daha yoğundur. Özellikle lisenin ilk yılında sınıfta kalma oranı oldukça yüksektir. Okul terklerine bu yaş grubunda daha sıklıkla rastlanmaktadır.

Okula ve eğitime duyulan güvensizlik ile mutsuz olma hali okulu terk etme nedenleri arasında yer alan diğer bulgulardır. Okulu terk durumu ailelerin eğitim düzeyi azaldıkça artmakta, ailenin bireylerinin iş ve gelir durumu düzeldikçe okula devam etme oranları yükselmektedir. Çocuğa yüklenen ev içi işlerle ilgilenme sorumluluğu ve ailedeki çocuk sayısının azalması okulu terk oranlarını da azaltmaktadır.

Okulu terk edenlerden erkeklerin büyük bir bölümü çalışma ve emek piyasasına katılırken, kız çocukları daha çok ev ve tarla işlerine yoğunlaşmaktadır. Terklerin bir bölümü ise tamamen boşta kalmaktadır. Liseye devam eden öğrenciler arasında hem okuyup hem de çalışan çocuklar bulunmaktadır. Müfredat içeriklerine ilişkin değerlendirmelerde de, yaşama hazırlama, anatomik becerileri açığa çıkarma, ilgi yetenekleri doğru yönde kullanma ve eleştirel düşünme yöntemleri açısından müfredatın yeterli olmadığını belirtmeliyim. Okulu terkleri ve devamsızlığı azaltmak için eğitimin ve okulun niteliğini yükseltmeye ihtiyaç bulunmaktadır.

Okullara ve Eğitime Ayrılan Kaynaklar Yetersizdir.

2013 Eğitim bütçesi önceki yıllardaki bütçelerin kopyası sayılabilecek bir anlayışla, eğitim sisteminin en temel ihtiyaçlarını bile göz ardı ederek hazırlanmıştır. Yıllardır eğitime en çok pay ayırdığını iddia eden AKP hükümeti, bir kez daha halkı kandırmaya çalışmakta, sadece zorunlu harcamaları karşılayan bir bütçe hazırlayarak eğitim harcamalarının yükünü yoksul halkın sırtına yıkmaya çalışmaktadır.

Yıllardır kamu hizmetlerine ayrılan kaynaklar, özellikle eğitim ve sağlık alanında sadece görüntüde artmakta, kamu yatırımları açısından bakıldığında istikrarlı bir azalma yaşandığı görülmektedir. AKP hükümeti bu yıl da, tıpkı geçmiş yıllarda olduğu gibi eğitim sisteminde yaşanan temel sorunlar üzerinden değil, sadece rakamlar üzerinden hesaplamalar yaparak 2013 eğitim bütçesini şekillendirmeye çalışmaktadır. Bütçe rakamları içinde en kapsamlı ve en yaygın kamu hizmetleri olan eğitime ve sağlığa ayrılan payın sadece rakamsal büyüklükleri üzerinden övünenlerin, bu payların nerelere, hangi kalemlere harcanacağından hiç bahsetmemesi dikkat çekicidir.

2012 yılında 39 milyar 169 milyon 379 bin TL olan MEB bütçesi, artan okul, derslik, öğretmen ihtiyacı ve öğrenci sayısına rağmen, 2013 yılı için 47 milyar 496 milyon 378 bin olarak öngörülmüştür. Hazine ve Maliye Bakanlığı'ndan sonra en fazla pay eğitime ayrılmış gibi görünse de, bu

paraların nerelere harcandığına bakıldığında işin rengi birden bire değişmektedir.

MEB bütçesinin büyük bölümü personel giderleri (**%69**) ve sosyal güvenlik devlet primi giderlerine (**%11**) gitmektedir. Eğitim bütçesi içinde asıl bakılması gereken mal ve hizmet alım giderlerinin oranı ise sadece yüzde 8'dir. MEB bütçesinden eğitim yatırımlarına ayrılan payın 2012 itibariyle sadece yüzde 6 olduğu düşünüldüğünde, "Bütçeden en çok payı eğitime ayırdık" diyenlerin söylemleri ile rakamlar arasında çok ciddi tutarsızlıklar olduğu ortaya çıkmaktadır.

2013 eğitim bütçesinde geçen yıla göre yüzde 20'nin üzerinde artış yapılması kimseyi şaşırtmamalıdır. Bu artış oranı, eğitimde 444'lük sisteme geçiş nedeniyle gerekli olan harcamaların yanında hiçbir şey ifade etmemektedir. Eğitimde 444'lük dayatmasının 4 yıllık maliyetinin 40 milyar TL olduğu düşünüldüğünde, önümüzdeki yıldan itibaren eğitim harcamalarının büyük bölümünün yine halkın sırtına yıkılacağını söylemek mümkündür. Milli Eğitim Bakanlığı yıllardır okullara yeterli ödenek ayırmadığı için eğitim harcamalarının önemli bir bölümü öğrenci velilerinin üzerinden çeşitli adlar altında karşılanmaktadır. Öngörülen eğitim bütçesi rakamları, aynı durumun 2013 yılında daha da ağırlaşarak süreceğini göstermektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı bütçesi, sayısal olarak tüm bakanlıklar içinde en büyük bütçelerden birisidir. Ancak kamuda çalışan personelin yüzde 48'i eğitim alanında yer almaktadır. Dolayısıyla MEB bütçesinin büyüklüğünün temel nedeni, hükümetin eğitime verdiği önemden değil, büyük ölçüde personel ödemelerinden kaynaklanmaktadır. Eğitim yatırımlarına ayrılan paylar, MEB bütçesi içindeki yatırım payları ve öğrenci başına yapılan harcamalar dikkate alındığında, MEB bütçe büyüklüğünün oldukça yetersiz kaldığı net bir şekilde görülebilmektedir.

İlk bakışta icracı bakanlıklar içinde en fazla bütçeye sahip gibi görünen MEB bütçesinin büyük bölümü personel giderleri, sosyal güvenlik devlet primi giderleri, cari ve sermaye transferlerine gitmektedir. 2013 Yılı MEB bütçe rakamlarına baktığımızda; 2013 yılı için öngörülen Merkezi yönetim bütçesi yaklaşık **404 milyar TL**'dir. 2013 yılı eğitim bütçesi, **47 milyar 500 milyon TL** olarak belirlenmiştir. 2013 MEB Bütçesi, 2013 tahmini Milli Gelirin (**1 milyar 571 milyon TL**) yüzde 3'üne, Merkezi bütçenin yüzde **11,76**'ine tekabül etmektedir.

2013 MEB Bütçesinin yüzde **69**'unu oluşturan **32 milyar 983 milyon TL** sadece personel giderleri için ayrılmıştır. Eğitim bütçesi içinde personel giderlerinin yüksek olması, MEB'in "ek ders karşılığı" ücretli öğretmenlik uygulamasını yaygınlaştırmasının en temel nedenleri arasındadır. MEB'in önümüzdeki yıl yeni uygulamalarla (daha fazla güvencesiz istihdam, performans değerlendirme vb gibi) personel harcamalarının

bütçe içindeki payının kademeli olarak azaltılması hedeflenmektedir.

2013 yılı için sosyal güvenlik devlet primi giderleri MEB bütçesinin yüzde **10, 97'sini (5 milyar 210 milyon TL)** oluşturmaktadır. Geçen yıla kıyasla sosyal güvenlik devlet primi giderlerinde yarım puanlık bir azalma söz konusudur. Mal ve hizmet alımları için ayrılan miktar ise MEB bütçesinin yüzde **8'ini (3 milyar 952 milyon TL)** oluşturmakta, sadece **3 milyar 73 milyon TL** ile sınırlı kalmaktadır.

Türkiye'de Bütçeden Eğitime Ayrılan Pay ve Eğitim Harcamalarının Milli Gelire Oranı - Tablo 3

Yıllar	MEB Bütçesinin Merkezi Bütçeye Oranı (%)	MEB Bütçesinin Milli Gelire Oranı (%)
2002	7,61	2,66
2003	6,91	2,85
2004	8,53	3,00
2005	9,53	3,07
2006	9,50	2,95
2007	10,42	3,40
2008	10,51	3,13
2009	10,64	2,51
2010	9,80	2,74
2011	10,92	2,81
2012	11,16	2,74
2013*	11,76	3,02

* 2013 Bütçe Kanunu Tasarısında öngörülen miktar.

Milli Eğitim Bakanlığı bütçesinin milli gelir (GSYH) içindeki payı **2013** yılında **yüzde 3** olarak öngörülmüştür. Eğitim sisteminin karşı karşıya olduğu sorunlar, özellikle eğitimde 4+4+4 sistemine geçilmesi ile birlikte oluşan yeni ihtiyaçlar göz önüne alındığında, bütçe rakamlarının eğitim sisteminin ihtiyaçlarına yanıt verecek oranlarda arttırılması söylemek mümkün değildir. Eğitimden beklenen amaçların gerçekleşmesi, artan öğrenci sayısı, derslik açıkları, eğitimin niteliğinin yükselmesi, fiziki alt yapı ver donanım eksikliklerinin giderilmesi, 24 öğrencili sınıfların oluşturulması ve öğretmen açıklarının giderilmesi ve diğer sorunlar için MEB bütçesinin milli gelire oranı ilk adım olarak en az iki kat arttırılmak zorundadır. Aksi durumda, eğitim sisteminin bütün yükü yine öğrencilerin, öğretmenlerin ve velilerin sırtına yıkılmış olacaktır.

AKP Hükümeti yıllardır eğitime en yüksek payı kendisinin ayırdığını iddia etse de bu ifadenin gerçeklerle uzaktan yakından ilgisi yoktur. AKP iktidara geldiğinde MEB bütçesinden eğitim yatırımlarına ayrılan pay **%17** iken 2012 yılı itibarıyla MEB bütçesinden eğitim yatırımlarına ayrılan pay sadece **yüzde 6**'da kalmıştır. Tek başına bu rakam bile "eğitime en çok payı AKP hükümetinin ayırdığı" ifadesinin gerçeği yansıtmadığını göstermek açısından önemlidir. Okulların sorunlarının ilk sırasında kaynak sorunu gelmektedir. Okul özelinde çözülebilecek kimi sorunların gelip dayandığı nokta olan kaynak sorunu okullara kamu bütçesinden ayrılacak ödeneklerle çözülmelidir. Okulları ve okul yönetimlerini kişilerin ve bazı çevresel kurumların hayır hasenatına, iane ve himmetine muhtaç bırakan anlayış mutlaka terk edilmelidir. Vatandaşların okula ve eğitime yaklaşımlarında uzaklaşmaya neden olan bu beklentiler çoğu zaman işlerin aksamasına neden olmaktadır.

Değişik adlar altında yıllardır velilerden toplanmaya çalışılan paralar yurttaşlarla öğretmenlerin ilişkilerini bozan etkenlerdendir. Son yıllarda eğitimin genel bütçedeki payı ve öğrenci başına yapılan harcama artarken, öğrenci, öğretmen ve okul sayısındaki artışlar nedeniyle yetersiz kalmaktadır. Büyüme iddialarının rakamları eğitim alanına ve eğitim çalışanlarının bütçelerine yansıtılmamaktadır. Eğitim kamusal bir alan sosyal bir haktır. Bu hakkın kullanımı veya finansmanı kişilere bırakılırsa eşitsizliklerin daha da derinleşmesinin önüne geçilemez.

Tüm bütçe artırma çabalarına karşın GSMH eğitime ayrılan pay sıralamasında ülkeler sıralamasında Türkiye en alt sıralarda yer almaya devam etmektedir. Bu bağlamda esas olarak eğitimin GSMH içindeki payı %3'lerden en az %5'lere çıkarılmalıdır. Bakanlığın açıklamalarında yer alan 175 bin yeni dersliğin ve 140 bin yeni öğretmen atamasının gerçekleşmesi için bu artışın yapılmasında zorunluluk bulunmaktadır.

Okullar, Öğrenci Ve Öğretmenler İçin Güvenlik Riskleri Taşımaktadır.

Okulların fiziksel ortamlarının öğrencilerin güvenlik sorunu yaşamayaacağı bir biçimde düzenlenmeli ve yapılandırılmalıdır. Öğrencilerin oyun kullanım alanları ve araçları can güvenliğini ve çocukların olası kazalarda zarar görmesini önleyecek nitelikte yapılması zorunludur. Bir yıl içinde basına ve kamuoyuna yansıyan ülke genelinde yüzlerce kazada öğrenciler yaşamını kaybetme ya da yaralanma riskleriyle karşı karşıya kaldı. Örneğin, camların açılma sisteminin yapısı olası intiharları önlemek bakımından önemlidir. Tuvaletlerin lavaboları ve diğer ortak kullanım alanları mutlaka yaş grupları gözetilerek temel güvenlik ölçütleri en üst düzeyde alınarak oluşturulmalıdır. Ancak yetersiz okul bütçelerinden dolayı çoğu zaman bunu sağlamak olanaklı olamamaktadır.

Okul ve öğrenciler dışarıdan ve çevreden gelecek olası tehdit ve sal-

dırılara karşı korunaklı olmalıdır. Okula eğitim amaçlı gelen çocuğun okulda kalma süresince ve okuldan çıktıktan sonra içinde bu korkuyu taşımaması için yeterli önlemler alınmalıdır. Okul içinde veya çıktıktan sonra çocukların yaşadığı bir başka tehdit parçalanmış ailelerin velilerinde gelen kısırılmışlık duygusudur. Aile içi şiddet ve istismarlar, çevreden gelen istismarlar güvenlik risklerinin diğer boyutlarını oluşturmaktadır. Hem öğrenciler hem de veliler bu yönde sorulan sorulara verdikleri yanıtlarda okulların güvenlik ve risk taşıdığını ifade etmektedirler.

Fiziksel ve sözel şiddet öğretmenden öğrenciye, öğrenciden öğrenciye yaygın olarak öğrenciden ve velilerden öğretmene yönelik ise çok yaygın olmayan bir tarzda sürmektedir. Özellikle ortaöğretim kurumlarında öğrencilerin birbirlerine ve öğretmenlerine yönelik sözel ve fiziksel şiddet uygulamalarına daha sıkça rastlanmaktadır. Okul disiplin kurullarına yansıyan bu yöndeki soruşturma dosyalarının kalabalık okullar açısından oldukça yüksek olduğu nöbetçi öğretmenler ve idareciler tarafından söylenmektedir. Bu sayının gün içinde en az beş ile on arasında değiştiği yetkililer tarafından ifade edilmektedir. Bazı olayların ders bitiminden sonra da devam ettiği gözlemlenmektedir.

Okullarda öğrencileri tehditlere açık hale getiren bir başka olguda zararlı madde kullanımının yaygınlaşmasıdır. Dışsal etkilerden beslenen zararlı madde kullanım alışkanlığının önlenmesi noktasında bir takım önlemler alınmasına rağmen risklerin tam olarak önüne geçilememektedir. Bu alanda uygulanan yaptırımların çoğu zaman yetersiz kaldığı öğretmenler ve öğrenciler tarafından belirtilmektedir. Okullar öğrencilerin, inançsal, kimliksel ve cinsiyet yönünden tekçi anlayışın egemen olduğu kurumlar olmaktan çıkarılmalıdır.

2012-2013 MEB İstatistiklerinde Büyük İllerin Durumu

Türkiye’de bir dersliğe ilköğretimde ortalama olarak köylerde 21 kentlerde ise 36 öğrenci düşmektedir. Türkiye ortalaması ise,33’tür.Türkiye’de ortaöğretimde kent merkezlerin de bir dersliğe 44, köylerde ise 20 öğrenci düşmektedir. Ortaöğretim Türkiye ortalaması 40’tır. AB üyesi ülkelerde sınıf mevcutları ortalaması ise 16-24 arası olarak saptanmıştır.

Bazı İllerin Kent Merkezlerinde İlk Ve Ortaöğretim, Kurumlarında Bir Dersliğe Düşen Öğrenci Sayısı İle 30 Öğrencili Sınıflar İçin Gereksinim Duyulan Derslik Sayısı Tablo 4

İLİN ADI	İLKÖĞRETİM	ORTAÖĞRETİM		
	Bir Dersliğe Düşen Öğrenci Sayısı	Gereken Derslik Sayısı	Bir Dersliğe Düşen Öğrenci Sayısı	Gereksinim Duyulan Derslik Sayısı
İstanbul	42	22.000	36	4.000
Ankara	41	4.000	32	850
İzmir	35	3.800	36	1.000
Bursa	48	3.300	33	550
Adana	50	3.800	41	940
Diyarbakır	59	3.800	49	1.050
Şanlıurfa	61	3.850	40	300
Gaziantep	56	4.200	45	700
Samsun	40	1.100	34	270
Konya	40	1.410	30	--
Malatya	44	650	36	200
Van	41	1.500	41	550
Batman	61	1.450	60	400

5 yılda ilköğretimde öğrenci sayısı (Açık, Özel, Resmi dâhil) %6 artmıştır. 5 yılda ilköğretimden mezun olan öğrenci sayısı %3 azalmıştır.2011’de ilköğretili bitiren öğrencilerin %58’i ortaöğretime kayıt yaptıırken %42’si kayıt yaptırmamış bulunmaktadır. Ortaöğretili son 5 yılda bitiren öğrenci sayısı %40 artış göstermiştir.

2007-2008 Eğitim yılında liseye başlayan her 100 öğrenciden 25 tanesi 2011’de ortaöğretimden mezun olamamıştır. Son sınıf düzeyinde okuyan öğrencilerin %15’i ÖSYS’ye başvuruda bulunmamıştır. Son sınıf düzeyinde ÖSYS’ye başvuranların %21,2’si Lisans programlarına yerleşme olanağı bulabilmektedir. Kademeler arası geçişlere ilişkin yapılan araştırmada ise; ilköğretime başlayan her 100 öğrenciden 55’i ortaöğretili

mi bitirebilmektedir. Bakanlık verileri incelendiğinde, var olan duruma ve yeni sisteme göre en çok öğretmen ve derslik ihtiyacı olan bölgeler; Marmara, Güneydoğu Anadolu, Ak Deniz, İç Anadolu, Ege, Doğu Anadolu ve Karadeniz Bölgesi olarak sıralanmaktadır. İller sıralamasında ise, İstanbul, Bursa, Kocaeli-Gaziantep, Şanlıurfa, Diyarbakır, Batman-Adana, Mersin, Antalya-Ankara, Konya, Kayseri-İzmir, Manisa-Erzurum, Van, Malatya-Samsun illeri öne çıkmaktadır. Bu illerin merkezlerinde ikili eğitimin ve kalabalık sınıfların olduğunu söyleyebiliriz. Bir başka ilgi çeken sonuç ise, 4 yıl önce liseye kayıt yaptıran her 100(1.112.000) öğrenciden 40 (712.000)tanenin liseyi bitiremeden örgün öğretimin dışına çıkması ile ilgilidir.

2011-12'de 3950 dershaneye 1.250.000 öğrenci devam ederken bu sayı 2012-13'te 3858 dershane 1.280.000 öğrenci olarak belirtilmiştir. Dershane sayılarında bir önceki yıla göre azalma olurken, dershaneye giden öğrenci sayısında çok az bir oranda da olsa artış olmuştur. Dershanelere giden öğrenci ayısının daha yüksek olduğunu tahmin etmekteyiz. Resmi kayıtlarda görünmeyen çok sayıda öğrenci olduğu kamuoyun ve hepimizin malumudur.

Ortaöğretim sayılarını incelerken Din öğretimi sayılarına da bakmak gerekmektedir. Din Öğretimi Genel Müdürlüğünün verilerine göre,2011-12 eğitim yılı sonunda 537 faal imam hatip lisesinde 9.616 derslikte 268.245 öğrenci öğrenim görmekte 15.049 öğretmen görev yapmaktadır. 2012-13 eğitim yılında ise okul sayısı 708'e, öğrenci sayısı 380 bine, öğretmen sayısı 23 bine, derslik sayısı ise 13 bine çıkmış görünmektedir. Bu okulların tamamında tam gün eğitim yapılmaktadır.

Çalışmamda dikkat çekmek istediğim bir diğer önemli konu ise, açık ilköğretim ve liseye devam eden öğrencilerle ilişkindir. 20011-12 Kayıtlarında;608000 ilköğretimde,940000 ortaöğretimde olmak üzere toplamda 1548000 öğrenci okumaktadır.2012-13'te ise sayı 1.014.277 si açık lisede,277.000 açık ortaokulda olmak üzere toplamda 1.381.277'e inmiş görünmektedir. Açık öğretim ortaokullarında sayı düşerken açık ortaöğretimde sayı da %19'luk bir artış görünmektedir.

Bu sayı örgün ortaokullarda okuyan öğrencilerin %5,5'ine, örgün ortaöğretimde okuyan öğrencilerin %33'üne karşılık gelmektedir. Beş yıl önce toplamda 500 binlerde olan öğrenci sayısındaki artışın bu denli yoğun olması eğitim bilimciler tarafından oldukça yüksek ve sakıncalı bir oran olarak değerlendirilmektedir. Bu duruma özellikle son yıllarda yürütülen yanlış eğitim politikalarının ve bir takım yanlış imgelerin neden olduğunu belirtmek istiyorum. Bu sayılar duyarlı çevrelerde oluşan çocuk gelinler ve çocuk işçiliği kaygılarını haklı çıkarmaktadır.

2011-12/2012-13 Bakanlık istatistiklerinden oluşturduğum bu çalışmada bazı sayısal saptamalar yaklaşık olarak hesaplanmış bulgulardır. Çalış-

manın en belirgin olan bulgusu 444'lük eğitim sisteminde ortaya çıkan ve ileride çıkacak olan gereksinimleri karşılamaya dönük bir bütçenin ya da ek gelir kaynaklarının oluşturulmamasıdır. Hükümet zaman geçirmeden kaynakları oluşturacak çözümler üretmelidir. Önemli değil nasıl olsa **"kervan yolda dizilir"** yaklaşımı içinde olmak ileride telafisi mümkün olmayan sonuçlar ortaya çıkmasına neden olabilir. Ülkeyi yöneten siyasetçi irade bütün okullara eşit yatırım yapmak zorundadır. Bazı okulların "gözde/güzide" okullar olarak görünmesi yanlıştır.

Paralı Eğitim, Eğitimde Eşitsizlikleri Büyütmektedir.

Değişik göstergelerde eğitimin içinde bulunduğu sorunları ele alan bir çalışma hazırlanmıştır. Hazırlanan bu çalışma eğitim alanına yönelik bazı ilginç ve çarpıcı sonuçları ortaya koymaktadır.

Yapılan ilk çalışma, ilköğretim ve ortaöğretimde son beş yılda yeni kayıt ve mezun öğrenci sayıları kıyaslamasını içermektedir. Çıkan sonuçta göre; kız öğrenciler de daha yüksek oranda olmak üzere, yeni kayıt ve mezun öğrenci sayılarında artış olduğunu görmekteyiz. Kayıt ve mezun öğrenci sayılarındaki artışlara rağmen okula devam etmeyen çocuk sayısında ve kademeler arası geçişlerde sorunlar olduğunu bilmekteyiz.

İkinci çalışmamızda ise, Genel Bütçeden ve Eğitim Bakanlığının bütçesinden Eğitim Bakanlığının yatırımlarına ayrılan payda azalma, yurttaşların eğitim maliyetini üstlenmede daha çok yükümlülük altına girdiğini görmekteyiz. Eğitim harcamalarının finansman kaynaklarına göre dağılımı eğitimde maliyetin faturasının her geçen yıl veliye daha çok yüklendiğini, velilerin yaptığı harcamalarda oranın bizim gibi gelişmekte olan ülkelerden yüksek olduğunu ortaya koymaktadır.

Çalışmamızın üçüncü bölümünde velilerin yapacağı eğitim harcamaları ele alınmıştır. Buna göre velilerin eğitim harcamalarında belirgin artışlar olduğunu söyleyebiliriz. Yıllar itibarıyla bu harcamalar artarak ve çeşitlenerek sürmektedir. Gelirleri kendilerini geçindirmeye yetecek kadar olan ailelerin eğitim masraflarını karşılamakta oldukça zorlandıklarını yaşamış deneyimlerden yola çıkarak ifade etmek istiyorum. Ailelerin çocuklarının eğitim maliyetlerini karşılayabilmek için bulabildikleri her işte zamana bağlı olmaksızın çalışmak zorunda oldukları bir gerçek.

Çalışmamızın son bölümünde ise, nitelikli bir eğitim yapılabilmesi için okullarda bulunması gereken özellikleri içermektedir. Ülkemizde bu özellikleri tam olarak yerine getirebilmiş kamu okulu sayısı oldukça azdır. Rakamlar, sıralanan özellikleri barındıran bir okulu gerçekleştirebilmenin yüklü bir maliyeti olduğunu söylemektedir.

Hazırlanan bu rapor ile ulaşılan sonuçlar: Kamusal parasız eğitim hakkının hızla paralı eğitime dönüştüğünü göstermektedir. Bölgeler, iller, okullar ve toplumsal kesimler arası eşitsizlikler düşünüldüğünde, top-

lumdaki gelir grupları açısından varsılların lehine yoksulların aleyhine bir sonucun oluştuğunu görmekteyiz. Çıkan sonuçlara baktığımızda; fırsat eşitsizliğinin daha da yakıcı bir sorun olduğunu, zengin ile yoksulun 1 lira eğitim harcaması yaptığı ülkemizde zengin 600 lira harcamaktadır. Varsıl ile yoksulun eğitim harcaması arasındaki farkın 600 kat olduğu bir ülkede eğitim hizmetinden toplumun tüm kesimlerinin yararlanması ve alması zorunlu olan bir hizmet ve hak olmaktan çıkarıldığını belirtmek istiyoruz.

İlkokullarda 2012 Yılında yeni kayıt oranlarında oluşan fark 66 aylık çocukların okula kayıt yapılmasından kaynaklanmaktadır.

Ortaöğretim (Ortaokul 1.Sınıflar Dahil) Tablo 5

Yıl	Yeni Kayıt	Mezun
2007-2008	624.245	321.750
2002-2013	1.128.560	712.800
Fark	%80	

Kaynak, MEB İstatistikleri. (Mezun Sayıları 2012 Yılına İçermektedir.)

Liselerde 2012 Yılında yeni kayıt artış oranının yükselmesinin nedeni, ortaokul 1.sınıfa kayıt yaptıran öğrencilerden kaynaklanmaktadır. Bakanlık lise ve ortaokulları ortaöğretim başlığı altında toplamaktadır. Ortaöğretime kayıt yaptıran öğrencilerin %40,2'si genel ortaöğretime, 49,8'i mesleki ortaöğretime kayıt yaptırmıştır.

Türkiye'de ve Seçilmiş Bazı Ülkelerde Eğitimin Finansmanı (Son 5 Yıl) Tablo 6

YIL	MERKEZİ HÜKÜMET	HANE HALKI	ÖZEL VE TÜZEL KİŞİ VE KURULUŞLAR	YEREL İDARELER
2008	%66	%32	%1,5	%0,5
2009	%64	%33	%2,0	%1,0
2010	%61	%35,5	%2,5	%1,0
2011	%59	%37,5	%2,5	%1,0
2012	%56	%39	%3,5	%1,5

MEB Veriler, Genel Bütçe Rakamları ve Eğitim Sen'in Değişik Tarihlerde Velilere Yönelik Yapmış Olduğu Çeşitli Araştırmalar (2013 Rakamlarının oluşumu devam etmektedir)

Değişikliklerin her okul için ayrı ayrı maliyetler oluşturacağı, hiçbir ödenği bulunmayan okulların ortaya çıkan bu yeni ihtiyaçların maliyetlerini karşılamakta zorlanacakları ifade edilmektedir. Ulaşılan bulgulara göre bir ilköğretim okulunda, tabelalar başta olmak üzere, spor giyecekleri, mühür ve diğer tüm basılı araç gereçlerin değiştirilmesi gerekecektir. Bunların yaklaşık toplam maliyeti ise sayısına ve niteliğine göre 2500 TL ile 3000 TL arasında değişmektedir.

Değişecek birkaç ürünü örnekleyecek olursak,	(TL Olarak)
Mühür yenileme ücreti (iki mühür)	140
Tabela yenileme ücreti (üç tabela)	750
Sınıf kapı numaraları	300
Spor giyecekleri (şort, forma, eşofman)	1000
Okul flamaları	150
Okul defter ve evrakları	200
TOPLAM	2490

Yukarıda sıralanan harcamalara ilave olarak hesapta olmayan başka harcamalarında olabileceği ifade edilmektedir. Mevcut kullanımda olan sıralar 5 yaş çocuklarına uygun değildir. Bu çocukların oturabileceği boyutlarda sıra tahsisi eğer milli eğitimden sağlanmazsa her biri 60+60=120 TL olan ikili oturaklı sıralar yaptırılması gerekecektir. Sınıflarına ortalama 30 öğrenci kaydı yapan bir okulun 90 öğrenci kaydı yapması durumunda 45-50 sıraya gereksinim duyulacaktır.

Bu durumda her okul en az 3000 TL daha harcama yapmak zorunda kalacaktır. Tuvalet, lavabo vb gibi küçük onarımların giderlerinin eklenmesinin ardından bütün rakamları topladığımızda, bir ilköğretim okulunun bu eğitim yılı başında okulunu yeni sisteme hazırlayabilmesi için en az ortalama 5500-6000 TL'lik bir ek bütçeye ihtiyaç duyacağı anlamına gelmektedir.

Rakamları Türkiye'de bulunan 32 bin kamu ilköğretim okuluna göre hesapladığımızda, yaklaşık 200-250 milyonluk bir ek bütçenin oluşabileceğini görmekteyiz. Saptadığımız bu rakamın bakanlık tarafından okullara ödenek olarak aktarılması gerekmektedir. Belirlenen bu ödeneğin okullara aktarılmaması durumunda okul yönetimlerinin yeni zorluklar ve sorunlarla karşılaşacağını söyleyebiliriz.

İlköğretim okullarının ayrı binalarda ilkokul ve ortaokul olarak birleştirilmesi durumunda, öğrenci kaydı yapılacak alan genişleyeceği için öğrencilerin servis araçlarıyla taşınması gündeme gelecektir. Kilometre farklaşması nedeniyle servis ücretlerinde de ilave artışlar olacaktır. Servis ücreti ödeyen veliler bu durumda daha fazla harcama yapmak zorunda kalacaklardır.

Velilerin yaptığı eğitim harcamaları giderek artmaktadır. Harcamalar

gelir gruplarına göre farklılık göstermekle birlikte, hemen her kesimin eğitim harcamaları değişerek ve artarak devam etmektedir. Yapılan ve yapılması düşünülen her değişiklik ve düzenleme velilerin bütçesine ek yük getirmektedir. Müşteri "veli" nimetimidir! Anlayışının eğitim sistemine hâkim kılmaya dönük girişimler ve uygulamalar, veli-okul-öğretmen ilişkisini olumsuz yönde etkilemektedir.

4+4+4'lük eğitim sisteminin kamuoyunda tartışılmayan bir yönüne ayna tutmaya amaçladığım bu çalışmada ortaya çıkan sonuçların ilgili ve yetkili kurumlar tarafından özenle değerlendirilerek gerekli önlemlerin alınacağını umut ediyorum. Bakanın ve Başbakanın okul müdürlerine güç gösterisinde bulunmaları yerine, okullara ödenek verilmesini daha oğru görmekteyim.

Velilerin Eğitim Harcamaları Katlanarak Artıyor!

2013-2014 Eğitim öğretim yılının başlamasına iki hafta kala velileri eğitim harcamaları ateşi sarmış durumda. Geçtiğimiz eğitim yılı başında ve yıl boyunca veli ve öğrencilerden istenen paralar ile ailelerin yaptığı harcamalar genel başlıklar altında toplanarak bir harcama listesi çıkarılmıştır.

Bakanlık her ne kadar öğrenci kayıtlarında para alınmasını yasaklamış olsa da bir biçimde bu para değişik adlar altında velilerden alınmaya devam edilecektir. Aşağıda listelenen ve yaklaşık rakamlar olarak belirlenen harcamaların bu yıl en az enflasyon oranında zamlanacağını öngördüğümüzde velilerin yıllık eğitim harcamalarının cep yarmaya devam edeceğini söyleyebiliriz.

Aşağıda listelenen veriler; velilerin çocuklarını okula hazırlamak için yaptıkları harcamalarla birlikte bir eğitim yılı boyunca okulların velilerden isteklerinin parasal tutarlarını içermektedir. Veliler, bu listede yer alan gereksinimleri karşılamak ve istekleri yerine getirmek için, yılda yaklaşık olarak 3140 TL harcama yapmak zorunda kalmaktadır. Listeye dersaneler için yapılan harcama dâhil değildir.

Aynı harcama tutarları 2002 yılında 720 YTL tutmaktaydı. Aradan geçen 9 yılda harcamalarda 4,8 kat artış anlamına gelmektedir. Bu 9 yıllık zaman diliminde asgari ücret ve buna paralel diğer ücretler sadece 3 kat arttı. Son 9 yılda eğitim bütçesinde ise yaklaşık 4,5 kat artma olmuştur. Yukarıda yazılan harcamalara seviye belirleme ve üniversiteye giriş sınavları için yapılan harcamalar eklenmemiştir. Orta gelirli bir veli sınavlara hazırlık için ilköğretimde yaklaşık 13000TL, ortaöğretimde ise 19000 TL harcama yapmaktadır. (Belirtilen rakamlara dersanelere verilen ücretler dâhildir.) Listede belirtilen bulgular ve giderler ilköğretim 5.sınıfa başlayan ve devam eden öğrenci esas alınarak belirlenmiştir.

Bir velinin açıklamalarından oluşturduğumuz liste, son yıllarda eğitim alanının ne denli piyasalaştırıldığını, diğer bir deyimle ticarileştiğini ka-

musal olma özelliğini kaybettiğini göstermektedir. Kayıtlar için belirlenen rakam ilköğretime yeni başlayan öğrenciler için ortalama olarak verildiği ifade edilen rakamdır. Bu rakamlar okullara ve bölgelere göre farklı belirlenmektedir. Bazı okullarda; okulöncesinde 1,5 milyar, ilk ve ortaöğretimde 1 ile 3 milyarlaraya varan rakamlar istenmektedir.

Orta gelirli bir ailenin 4.sınıfa başlayacak çocuğu için yapacağı masraflar. Rakamlar ürünlerin en ucuzdan pahalıya ederlerinin ortalaması alınarak hesaplanmıştır. Ürünleri gelirine ve kalitesine göre daha ucuza veya pahalıya alanlarda bulunmaktadır.

“Eyyvah! Okullar Açılıyor!”

Kayıt parası “gönüllü başış” ortalama	200 TL
Çocuk Odası Gideri	470 TL
Okul kıyafet giderleri	250 TL
Kırtasiye Giderleri	185 TL
Servis Gideri (8 Aylık)	1600 TL

“Çocuğum Okula Başladı, Devam Ediyor!”

Katkı payı (ortalama)	100 TL
Yetiştirme kursu parası	240 TL
Deneme sınav ücreti	10 TL
Bilişim ve teknoloji araçları bakım ve onarım ücreti	50 TL
Törenlerde gösteri kıyafetleri için yapılan harcama	60 TL
Sosyal, sanatsal amaçlı etkinliklere katılım ücreti	120 TL
Küçük bakım, onarım ve boya badana gideri	25 TL
Fotokopi, paso ve spor parası gideri	30 TL
Kaynak ve yardımcı kitap parası	60 TL
Çeşitli kuruluşlara yardım	15 TL
Performans ve proje dosyası hazırlama gideri	60 TL
Kantin Harcaması (yıllık)	200 TL

“Ne Mutlu Çocuğum Bir Eğitim Yılına Bitiriyor”

Fotoğraf parası	10 TL
Yazlık kıyafet parası	40 TL
Gezi, piknik parası	20 TL
Arkadaşlarına veda hediye harcaması	50 TL

Eğitim sistemi her geçen gün içten içe çürütölmektedir. Öğrenciler, ilköğretimden başlayarak ortaöğretimin sonuna kadar dershaneye bağımlı hale getirilmiştir. Çocuklar okula başlama ile birlikte büyük bir yarış ve rekabet içine sokulmaktadır. Sınav esasına dayalı olarak sürdürölen bu sistem sadece sınava daha olanaklı ve olumlu koşullarda hazırlananlara avantaj sağlamaktadır.

Ekonomik ve sosyal yönden az gelişmiş bir öлке olan Türkiye’de

12.000.000 yoksul yaşamaktadır. Yaşanan bu yoksulluk eğitimdeki eşitsizlikleri ve adaletsizlikleri daha da derinleştirmektedir. Yoksullukla birlikte; ekonomik düzey, kültürel etkenler, kır ve kent farklılığı, cinsiyet ve etnik kimlik farklılıkları gibi etkenler adaletsizliği daha belirginleştirmektedir.

Eğitimde "fırsat eşitliği" kavramı herkesin eğitim olanaklarından eşit bir şekilde yararlanmasını anlatırken, eşitlik kavramını sadece bir matematiksel eşitlik olarak görmek yanlış tir. Yasalarda belirtilen eşitlik söylemleri sadece hukuksal bir anlam taşımakta, gerçek anlamda eğitim hakkından ve dolayısıyla eğitim olanaklarından herkes "eşit" bir şekilde yararlanamamaktadır. Ayrıca herkese eşit eğitim olanakları sunmak, herkese yeterli "eğitim hakkı" sunmak anlamına gelmemektedir. Kişilerin yetenek farklılıkları, gereksinimleri, sağlık durumları, yaşam koşulları onlara farklı eğitim olanakları sunulmasını gerektirebilir. Bu nedenle bir bütün olarak yaklaşımlarımız "eğitim eşitliği" yerine "eğitim hakkı" kavramı üzerine yoğunlaşmalıdır.

66-72-78-84 Aylıklar Aynı Sınıflara!

Geçen yıl 1.756.600 öğrenci birinci sınıflara adrese dayalı e kayıt sistemine göre kaydedilmişti. Bu yıl ise aynı yöntemle 1.863.230 öğrenci 1.sınıfa kaydedildi. Bakanlık açıklamasında,"1.247.000 öğrencinin 5.sınıflara(ortaokul 1.sınıf) kayıtlarının yapıldığı" ifade edilmektedir. Buna göre iki yılda ilkokul öğrenci sayısı yaklaşık 1.50.000 artmaktadır.4 yılın sonunda bunun 2,1 milyon olması öngörülmektedir. Geçen yıl 1.sınıfa kayıt yaptıran öğrencilerle bu yıl kayıt yapılacak sayının toplamı 3.620.000'e ulaşmaktadır.1.ve2.sınıfları oluşturacak olan bu öğrenciler için,bir dersliğe 24 öğrenci yerleştirilmesi durumunda 150.000dersliğe,30 öğrenci yerleştirilmesi durumunda ise 120.000 dersliğe gereksinim duyulacaktır.

Bu artışlara her yıl yapılan olağan kayıt sayılanını eklediğimizde,2015-2016 eğitim yılında ilkokulda okuyan öğrenci sayımızın 7,2 milyon olacağını öngörebiliriz. Şimdiden ilkokullarda var olan derslik sayısına(235 bin) ilaveten 65 bin derslik yapılması gerekmektedir. Bu rakam, ilkokul sınıflarının 24 öğrencili ve tekli eğitim yapabilme koşullarına göre hesaplanmıştır Özellikle derslik açıklarının 15 büyük ilde oluşması kuvvetle muhtemeldir.

Bu yılda çok farklı yaş gruplarından öğrenciler hem 1.sınıfa, hem de 2.sınıfa devam edecektir.444'lük sistemle başlayan bu uygulama büyük tartışmalara vr sorunlara neden olmuştu. Sorun ve eleştirilerin ulaştığı boyutların büyüklüğü karşısında MEB bu yıl 1.sınıfları yaş gruplarına göre sınıflara yerleştirmelerinin yapılmasını istemek zorunda kaldı. Buna rağmen başta derslik sorunu olmak üzere diğer pedagojik, sosyolojik ve psikolojik olumsuzluklar bu yılda yaşanacaktır. Üstelik bu yıl 1.sınıfların

yanında 2.sınıflarda da aynı sorunlarla karşı karşıya kalmak söz konusu olacaktır.

Bütün Okulöncesi Sınıfları İlkokullara, Özel Eğitim Çocukları Yaşlarına Uygun Okullara Kaydırılmalıdır!

444'lük yasa tartışılırken 8 yıllık zorunlu ilköğretime getirilen eleştirilerin başında farklı yaş grubunda çocukları aynı oyun ve tuvalet ortamlarını paylaşmalarına yönelikti. Büyük ağabeylerle, küçük çocukların bir arada olmasının sakıncaları dile getirilmişti. Şimdi aynı uygulama kesintisiz ilkokullarda, ortaokullarda ve liselerde devam etmektedir. Sakıncalı olduğu ifade edilen uygulamanın sürdürülmesinin hiçbir mantıklı izahı yoktur. Arkasına gizlenecek gerekçede bulunamamaktadır. Gerekçe üretmeye kalkmak işimize geldiği gibi davranmak anlamına gelecektir.

Yukarda ileri sürdüğümüz eleştirilerden hareketle diyoruz ki, bu yıldan başlayarak en geç 2 yıl içerisinde okulöncesi eğitimi alan çocuklar ya bağımsız anaokullarına ya da ilkokulların bünyesine taşınmalıdır.36 aylık çocukları 13-15 yaşında çocuklarla aynı okul binalarını ve bahçelerini kullanmalarının önüne geçilmelidir. Aksi takdirde doğacak ve yaşanacak her türlü olumsuzluğun sorumluluğu ve vebali yürütme ve yasama organının omuzlarında olacaktır.

Aynı durum özel eğitim sınıflarında eğitim gören çocuklar içinde geçerlidir. Bu çocuklarda yaş grupları ve seviyelerine göre kademelendirilmeli ve ilgili okullarla ilişkilendirilmelidir. Şu an kamu ve özelde 252 bin çocuğumuz özel eğitim ve psikolojik rehberlik eğitimi almaktadır. Özel eğitim verilen sınıflarda öğrenci mevcutları 8-10 öğrenci olmak zorundadır. Ayrıca okulların eklentileri bu çocukların kullanımına uygun yapılandırılmamıştır.

Çocuklar "Açığa" Düşürüldü, Ya Gelin Olacak Ya da İşçi!

Ortaokul ve liseleri örgün olmayan yoldan(açıktan)okumak isteyen çocukların sayısında son 5 yılda büyük artışlar oldu. Bunun çeşitli nedenlerinin olduğunu biliyoruz. Bu nedenlerin başında, eğitim maliyetlerindeki artışlar ile geçim şartlarının zorlukları gelmektedir. Geçim koşullarının ağırlaşması ailelerin çocuklarına çalışmaya yöneltmelerine neden olmaktadır.

Çocuk işçi dediğimiz bu uygulama giderek yaygınlaşmaktadır. Bu alanda son birkaç yıla kadar belirgin bir azalma görülmesine karşın son yıllarda bir artış olduğunu gözlemlemekteyiz. Çeşitli kurumların yaptığı araştırmalarda bu görüşlerimizi doğrular niteliktedir. Çocuk işçiliğinin en yaygın olduğu alanlar, tarım, hizmetler, tekstil ve ev içi işleridir. Oysa osal boyutu gelişmiş ülkelerde 18 yaşın sonuna kadar çocuğun yeri örgün eğitim kurumlarıdır. Açık öğretimin giderek yaygınlaşmasında değişik politik mülahazaların ve yönlendirmelerin olduğunu da belirtmek gerekmektedir.

Açık İlköğretim/Ortaokullarda Son 5 Yıllık Durum - Tablo 9

Yıl	Toplam Öğrenci Sayısı	Açık İlköğretim Öğr. Sayısı
2008-2009	4.500.000	346.500
2011-2012	4.600.000	608.000*
2012-2013**	5.567.000	367.000
Artış Oranı	%26	-%38

*2012 ile 2013 arasındaki azalma farkı çeşitli kısıtlamaların kaldırılmasının ardından mezunların artmasından kaynaklanmaktadır. **Öğrenci sayısındaki artış 5.sınıfların ortaokul 1.sınıf sayılmasındandır Açık ortaokulda okuyanların oranı toplam içinde %8'dir.

Açık Liselerde Son 5 Yıllık Durum - Tablo 10

Yıl	Toplam Öğrenci Sayısı	Açık Lise Öğrenci Sayısı
2008-2009	3.837.000	508.000
2011-2012	4.756.000	940.000
2012-2013	4.995.600	1.014.400
Artış Oranı	%29	%99.9

Kaynak MEB İstatistikleri. Açık lisede okuyanların oranı toplam içinde %22,5'tir.

Yukarıda belirtilen değerlendirmelere, başka ihtiyaçlara ve parametrelere bakarak, önümüzdeki yıl ve yılların eğitim bileşenleri, yönetenleri ve hükümetler açısından daha sorunlu ve zor yıllar olacağını söyleyebiliriz.2023 yılında öğrenci nüfusumuzun 23,5 milyon(üniversite hariç)olacağını hesapladığımızda tüm bu gelişmeleri ve ihtiyaçları gören bir yerden program ve planları yapmak gerekmektedir."Her şeyin başı sağlık, ancak eğitim şart" diyorsak hem sağlığa hem de eğitime yapacağımız yatırımlar ülkenin ve toplumun geleceğine yapılan yatırımlar olacaktır.

Genel bütçe ramları arasına eğitim ile(üniversite hariç)sağlığa ayırdığımız pay, güvenlik politikalarına ayrılan pay kadar olmuşsa şapkayı önümüze koyup yeniden ve bir daha düşünmek gerekmektedir. Aslanan tüm yurttaşlara kamusal ve erişilebilir nitelikli eğitim hizmetini eşit bir şekilde sunabilmektir. Bu eğitimin sunulduğu yolu örgün eğitim, kurumları ise okullar olmalıdır. Okullar ise 21.yy bireylerini yetiştirecek anlayış, içerik ve alt yapı ile donatılmalıdır.

444'Lük Sistemin Norm Kadro Fazlası Öğretmenlerinin Mağduriyeti Devam Ediyor!

Okulların eşleştirme uygulamasının ardından eşleşen okulların öğretmenleri geçtiğimiz günlerde atanmışlardı. Bu eşleşmelerde norm fazlası duruma düşen öğretmenler ile 444'lük sisteme kademeli geçen okullarda görev yaparken norm fazlası duruma düşen öğretmenlere kendi il-

çelerinde açık bulunan okullara tayin isteyebilme olanağı sunulmuştu. Ardından öğretilerden 28.06.2013 tarihine kadar dilekçe istenmiş, dilekçelerinde 5'er okul yazabilecekleri ifade edilmişti.

Ancak Bakanlıktan son anda gelen bir genelge ile yürütölmekte olan işlemler durdurulmuştur. Genelgede, norm kadro fazlası durumda olan öğretmenlerde dahil olmak üzere bulunduğu okulda 3 yılını dolduran tüm öğretmenlerin il içinde sıra tayini isteyebilecekleri ifade edilmektedir. Böylece norm fazlası duruma düşmüş sistem mağduru olan ve hizmet puanları yeterli olmayan öğretmenler iki defa mağduriyet yaşamış olmaktadır.

Ülke genelinde sayıları on binlerle ifade edilen bu öğretmenleri mağdur eden genelge aynı zamanda aşağıda yazılı mevzuat maddeleriyle ilgili kazanılmış haklarla çalışmaktadır. Değerlendirmelerde bu mevzuatta belirtilen önceliklere uyulmadığını, öğretmenlerin isteklerinin göz önünde tutulmadığını görmekteyiz. Dayatmacı tutumlar içinde olduğunu düşünmekteyim. Bu durum kendini mağdur olarak gören öğretmenlerin dava açma süreci başlatmasına neden olacaktır.

Yapılan İşlem;

- 3797 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunla değişik 62. Maddesinde,
- 06.05.2010 tarihli ve 27523 sayılı Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmenlerinin Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği'nin 41. maddesinde,
- 15.05.2013 tarihli "Yer değiştirmeler" konulu İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğü tarafından gönderilen genelgede belirtilen düzenleyici işlemlerin içeriğinde yer alan usul ve esaslarla çalışmaktadır.

Her ne kadar yer değiştirme kılavuz taslağında 25 okul tercihi yapılması avantaj gibi görünse de tercih edilecek bu 25 okulu bulmanın çok olanaklı olmadığı görülecektir. Örneğin, kademeli geçişin öngörüldüğü bütün ortaokullarda mevcut ilkokul bölümüne öğrenci alınmayacağından bu okulların birinci sınıf sayısı kadar ilkokul öğretmeni boşa çıkacaktır.

Bu ise her okul için 2 ile 6 öğretmenin fazlalığı anlamına gelecektir. Benzer durum ortaokula dönüşen ve yakınında bulunan okulla eşleşen okulların branş öğretmenleri içinde geçerlidir. Aynı mağduriyet çeşitli özür gruplarına dayalı olarak bulunduğu okullara atanmışları da mağdur edecektir. Tüm bu nedenlere bağlı olarak öncelikle norm kadro fazlası öğretmenlerin atamaları yapılmalı, ardından il içi sıra tayinleri yapılmalıdır.

SBS Yerine Getirilen Yeni Sınav Modeli!

Çok yönlü ve bütünlüklü yaklaşılması gereken bir soruna çözüm arayışı ile yeniden karşı karşıya bulunmaktayız. Kamuoyuna yansıyan bilgilerden sorunun çözümüne yönelik geniş ve kapsamlı araştırmaların yapılacağı anlaşılmaktadır. Toplumsal sinir uçları çok hassaslaştırılmış

bir konu ile karşı karşıya olduğumuzu belirtmek istiyorum. Dikkatinize sunacağım öneriler bir model olmaktan çok yeni bir sisteme geçilirken dikkat edilmesi gereken noktalara vurgu yapma amaçlıdır.

Bu öneriler, tamamen kendi kişisel görüşlerimi içermektedir. Belli hasasiyetler aşıldıktan sonra modelin toplumsal destek bulması önemli. Eşitsizliklerin ve adaletsizliklerin olabildiğince yoğunlaştığı müphem bir sorun. Hiç kuşku yok ki her sistemin kendi içinde yaratacağı sorunlar çıkabilir. Önemli olan bu sorunları minimize ederek zaman içerisinde çözmektir.

Bu yıl 15 Mart/15 Temmuz 2013 tarihleri arasına yapılan 10 sınavın sonuçlarının bu güne kadar yapılan sınavlardan farklı olmadığını görmekteyiz. Çeşitli alanlarda yapılan bu sınavlara aynı tarihler arasında yaklaşık 5 milyon çocuk, genç ve yetişkin girdi. Sınavlara girenleri aileler ile birlikte hesapladığımızda on milyonlarca ailenin etkilendiği bir sürecin başlangıç aşamasını oluşturan bir sınav sistemini değerlendiriyoruz.

Yeni modelin, okulu, öğrenciyi ve öğretmeni özneleştiren bir model olması gerekmektedir. Çocukların kademeler arasında geçişlerinin yolundaki eşitliği ve adaleti engelleyen bariyerlerin kaldırılması yolunda atılmış bir adım olması en büyük beklenti ve dileğimiz.

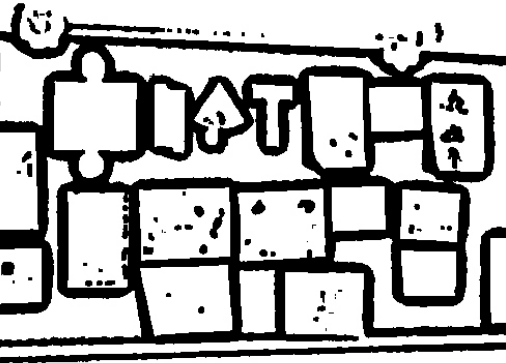
Modeli incelendiğinde SBS'den daha olumlu bir alternatif gibi durmaktadır. Düşünülen puanlama sistemine çocuğun başarılı olduğu alanlarda kendini daha çok geliştirmesi ve yoğunlaştırması için ek puanlar ilave edilebilir. Bu puanlara araştırmalar, buluşlar, yenilikler üzerine yapılan çalışmalardan alınacak ek puanlarda eklenebilir. Yüzdelik katkıları çok az tutulabilir. Bu modeli tartışırken yapılacak merkezi sınavların okullarda yapılan olağan sınavların bir parçası olduğu, farklı anlamlar yüklenmemesi gerektiği topluma net bir biçimde anlatılmalıdır. Öğrencilerden sınav başvuru ücreti alınmamalıdır. Sınavların her aşaması parasız olmalıdır

Eğitimin temel bir insan hakkı olarak, evrensel normlarda uluslararası kabul görmüş çocuk hakları sözleşmeleriyle güvence altına alınmış ilkeler hareket noktamızın temel ilkesi olmalıdır. Bu düşünceden hareketle sınavların çocukları birbiriyle rakipleştiren, yarıştıran, ayırdıştıran ve rekabet içine sürükleyen bir yaklaşımdan uzak ele alınması gerekmektedir.

Din eğitimi veren ortaokullarda okutulan dini içerikli temel fark derslerinin sınavlara ve ortalamalara etkisi nasıl olacak? Bu durumunda açıklığa kavuşturulması gerekmektedir.

Sınavların merkezileşecek olması endişeleri azaltan güveni geliştiren önemli bir unsur olarak görülebilir. Ancak geçmiş yıllarda merkezi sınav yapan kurumların yaptıkları hatalar, yanlış okumalar ve kopyalar bu kurumlara duyulan güveni azaltmıştır. Az değil girilecek sınav sayısı 6

dersten Aralık ve Nisanda 12, okunacak yazılı sayısı bu yıl Aralıkta 8.Sınıflar için 7,8 milyondur.2013'te yapılan SBS'de 1,3 milyon sınav kağıdını okumada pek çok yanlış yapan bir kurumun 6,7 ve 8.sınıflar için; $1,3 \times 12 = 15,6$ milyon. $15,6 \times 3 = 47$ milyon yazılı kağıdını mevcut yapısı ile okuyacakların yapacakları yanlışları düşünmek bile istemiyorum.(Hesaplama bugünkü öğrenci sayıları üzerinden yapılmıştır.2018'den sonra rakamlar her bir yıl için 500 bin artarak devam edecektir.)

Bu noktanın dikkate alınması gereken önemli bir nokta olduğunu düşünüyorum. Dolayısıyla çok planlı, geniş bütçesi, teknik alt yapısı ve alanında yetkin insanların istihdam edildiği özerk bir merkezin kurulması gerekmektedir. Soru hazırlama süreçlerinde görev yapacak olanların alanında yeterlilikleri olan ve bu alanda uzmanlaşmış kişilerden oluşturulması gerekmektedir.

Bu "yazılı" sistemin en büyük engellerinden birisi, okullar, iller ve bölgeler arası gelişmişlik farklılıkları ve mevsimsel koşullardır. Sınavlarda öğrencilerin genel ders bilgilerinin yanında, ilgi, yetenek ve yönelim alanlarını, genel beceri ve kültürlerini ölçen sorular sorulmalıdır. Program uygulama süreçlerinin tüm okullarda aynı süreci izlemesi gerekmektedir. Merkezi sınav puanı ile okul sınav puanları dengelenmelidir.

Ortak merkezi sınav tarihleri sene başında ilan edilmelidir. Ortak merkezi sınav yapılırken bütün öğrencilerin aynı konuları işleyip tamamlamış olması önemlidir. Okullarda öğretmenler tarafından kurulacak komisyonlar eliyle merkezi soru havuzuna öğretmenlerin soru hazırlamaları sağlanmalıdır. Böylece yerel-liklerin katılımı sağlanmış olacaktır.

Eğitim sistemi sınav odaklı olmaktan çıkarılmalıdır

MEB, liseleri; akademik, mesleki ve dini olarak üzere üçe ayırarak lisele-re yerleştirme puanına göre kayıt yapılacağını açıklamıştır. Buna göre ortaokulda öğrencilerin “ders notları, davranış ve faaliyet puanları birlikte hesaplanarak”, “liselere yerleştirme puanı” oluşturulacaktır. Baraj puanını geçen öğrenci akademik liseye barajın altında kalan öğrenci ise meslek lisesine yönlendirilecektir. Bu süreçte imam-hatip liselerinin yer aldığı dini liseler ve özel liselerin herhangi bir baraj puanı ile ilişkilendirilmeyecek olması, 4+4+4 sisteminin bütün kademelerinde özel okullara ve imam hatip liselerine yönlendirmenin esas alındığını açıkça göstermektedir.

Türkiye’de eğitimde uygulanan yanlış politikalar nedeniyle sınavların 4. sınıfa kadar inmesi eğitim sisteminin içine itildiği durumu görmek açısından önemlidir. Her yıl sınav yapmak, sınava hazırlanmak zorunda olan öğrencilerin küçük yaşlardan itibaren dershanelere, özel kurslara gitmesi okullardaki eğitimin zaten sorunlu olan niteliğini daha da geriye götürecektir. Ayrıca öğrencilerin sınavlara hazırlanırken yaşadıkları stres ve diğer sorunlar pek çok öğrenci ve öğrenci velisinin psikolojik baskılanma yaşamasına neden olmaktadır.

Eğitimin uzun zamana yayılan beklentileriyle, sınavların ortaya çıkardığı pratik sonuçların giderek daha fazla ayrışmaya başlaması, sınavların sistem tarafından kendisinden beklenen işlevini bile yeterince yerine getiremediğinin kanıtı durumundadır. Sınavların içeriğinden biçimine, süresinden amacına kadar hemen hiçbir özelliğinin gerçek anlamda aday başarisını ölçmede yeterli olmadığı yaşanan örneklerden yola çıkılarak görülebilmektedir.

Türkiye’de eğitim sisteminden başlayarak düzeyler arası geçişler, okul türlerini tarif ve eğitim programları başta olmak üzere, eğitimin tüm tür ve düzeylerinin kamu tarafından ve kamusal kaynaklarla sunulması ve adil dağıtımının sağlanması, insancıl ve demokratik bir okul iklimi oluşturma gibi pek çok sorun varlığını sürdürmektedir.

Yukarıda değerlendirmeler çerçevesinde ortaya konulan çözüm önerileri ile birlikte ele alındığında yeni modelin daha bir anlam kazanacağını belirtmek istiyorum. Bunu sağlamanın ilk adımı, çocuklarımızı sınavların esiri haline getirmekten kurtarmak, eğitimi sınav odaklı olmaktan çıkarmakla olanaklıdır.

Aşağıda paylaşılan tablolar 2013 Yılıının 2.Döneminde yapılan değişik sınavların sonuçlarını içermektedir. Aslında bu sonuçlar sınava odaklı sistemin iflas ettiğinin belgesi gibidir. Bu nedenle yeni sınav modelini tartışırken ortaya çıkan sınav gerçeğimizi de masaya yatırarak yüzleşmemiz doğru olan yöntemi bulmamıza katkı sağlayacaktır. Soru özme bandında hiçbir derste ve sınavda ortalamaların %50’nin üzerine çıkmamış olması sorgulanması gereken bir durum olsa gerek.

2013 LYS Sonuçlarında Türkiye Ortalamaları - Tablo 11

Dersin Adı	Sınava Giren Aday Sayısı	Soru Sayısı	zlen Soru Ortalaması
Matematik	629.718	50	12.30
Geometri	629.716	30	4.10
Fizik	315.939	30	6.40
Kimya	315.939	30	10.10
Biyoloji	315.939	30	11.00
Türk Dili Ve Edebiyatı	620.932	56	23.20
Coğrafya 1	620.932	24	7.60
Coğrafya 2	335.566	14	2.60
Tarih	335.566	44	14.40
Felsefe Grubu	335.566	32	7.80
Almanca	1.092.000	80	30.60
Fansızca	1.059.000	80	36.23
İngilizce	46.386	80	24.90
Toplam	6.653.199	580	14.70

LYS Testlerinin Yapılma Ortalamaları - Tablo 12

Dersler ve Yıllar	2011	2012	2013
Matematik	15.12	13.17	12.32
Geometri	8.53	6.73	4.15
Fizik	9.66	9.79	6.46
Türk Dili ve Edebiyatı	21.09	18.00	16.05
Yabancı Dil(ortalama)	40.05	38.01	35.00

Kaynak ÖSYM

2013 LYS Yerleşme Oranlarına Göre İlk 5'lik Dilimde Yer Alan Liseler Sıralaması Tablo - 13(a)

Lise Türü	ÖSYS Giren Aday Sayısı	Toplam Yerleşen Sayısı	Toplam Yerleşme Oranı (%)
Fen Lisesi	10.560	6.565	63
Özel Fen Lisesi	4.284	2.799	61
Öğretmen Lisesi	31.347	19.700	60
Anadolu Liseleri	196.086	116.930	60
Sosyal Bilimler Lisesi	1.037	842	84

Kaynak ÖSYM

İkinci 5'lik Dilimde Yer Alan Liseler - Tablo 13(b)

Lise Türü	ÖSYS Giren Aday Sayısı	Toplam Yerleşen Sayısı	Toplam Yerleşme Oranı (%)
Yabancı Dil Eğitimi Yapan Özel Lise	35.977	22.256	60
Düz Lise	877.467	354.249	40
İmam Hatip Lisesi	116.306	54.647	47
Özel Lise	9.316	4.330	41
Tüm Meslek Liseleri	586.000	267.000	45

Kaynak ÖSYM

2013- KPSS A Grubu Testlerinin Türkiye ortalamaları - Tablo 14

Sınavın Alanları	Sınava Giren Aday Sayısı	Soru Sayısı	Türkiye Soru Ortalaması
Genel Yetenek	450.620	60	26.7
Genel Kültür	448.636	60	21.2
Eğitim Bilimleri	252.741	80	46.1
Hukuk	98.888	40	8.7
İktisat	97.689	40	6.0
İşletme	95.851	40	6.9
Maliye	97.751	40	7.9
Muhasebe	96.742	40	7.1
Çalışma Ekonomisi	58.680	40	8.4
Ekonometri	48.402	40	0.6
İstatistik	54.215	40	1.1
Kamu Yönetimi	59.787	40	8.6
Uluslararası İlişkiler	50.000	40	6.2
Toplam	1.910.062*	600	12.4

KPSS Öğretmenlik Alan Bilgisi Testlerinin Türkiye Ortalamaları - Tablo 15

Sınav Alanları	Sınav Giren Aday Sayısı	Türkiye Soru Ortalaması
Türkçe	13.633	26.2
İlköğretim Matematik	6.370	22.6
Fen Bilgisi/Fen ve Teknoloji	13.598	15.0
Sosyal Bilgiler	19.179	22.7
Türk Dili ve Edebiyatı	17.656	17.9
Tarih	12.665	25.1
Coğrafya	4.519	22.3
Matematik(lise)	12.555	24.0
Fizik	5.410	17.6
Kimya	4.518	22.5
Biyoloji	6.187	16.2
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	7.572	22.0
Yabancı Dil(Almanca)	2.757	11.9
Yabancı Dil(Fransızca)	7.682	11.7
Yabancı Dil(İngilizce)	15.044	28.9
Toplam	145.345	21.9

KPSS Öğretmenlik alan sınavında sorulan soru sayısı her alan için 50'dir. Öğretmenlik alan bilgisi sınavı bu yıl ilk defa yapıldı.

Nitelikli Eğitim İçin Okulların Ölçütleri Ne Olmalıdır?

- 1) Çağdaş ve bilimsel esaslara dayalı eğitim ve öğretim yapılmalıdır. Uluslar arası ölçekte eğitim alanında yaşanan gelişmeler takip edilmeli, uygun bilimsel yöntemler ve yaklaşımlar uygulanmalıdır. Öğrenci, öğretmen, veli ve yöneticiler arasında sağlıklı bir iletişim kurulmalıdır.
- 2) Okul yaşantısının bütün bileşenlerinin söz ve karar sahibi olduğu bir mekânizma yaratılmalıdır. Karar alma süreçleri şeffaf olmalı, katılıma açık bir yönetim anlayışı benimsenmelidir.
- 3) Okulda görev yapan çalışanların kendilerini yenileyebilmeleri için düzenli aralıklarla işlevsel hizmet içi eğitime alınmaları gerekmektedir. Derslikler en fazla 24 öğrenciye uygun olarak yapılmalı, eğitim ve öğretim tam gün olacak şekilde düzenlenmelidir.
- 4) Müfredat; öğrencilerin ihtiyaçları dikkate alınarak hazırlanmalıdır. Eğitim ve öğretim bireysel farklılıkları dikkate alarak yapılmalı, öğrenciler ilgi ve yetenek düzeylerine uygun olarak yönlendirilebilmelidir.
- 5) Öğrencilerin kendilerini geliştirmesi ve sosyal hayata uyum sağlamlarına

yardımcı olacak sosyal aktivitelere katılımları sağlanmalıdır. Sosyal, sanatsal, kültürel ve sportif faaliyetler için uygun alanlar oluşturulmalıdır.

6) Eğitim ve öğretimi kolaylaştırıcı teknolojik donanımlara öğrencilerin kolay ve ücretsiz ulaşabilmeleri sağlanmalıdır. Düzenli olarak sanatsal ve kültürel açıdan öğretici geziler düzenlenerek öğrencilerin estetik değerleri de kazanması sağlanmalıdır. Öğrencilerin psikolojik ve sosyal ihtiyaçları doğrultusunda rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerine ağırlık verilmeli, bu alandaki uzman açığı giderilmelidir. Dil öğretiminin evrensel bir gereklilik olarak benimsenmesi ve bu alana daha fazla önem verilmesi gerekmektedir.

7) Öğrenciler tarafından kullanılan kantinler; en yakın sağlık kuruluşu ya da belediyelerin ilgili birimleri tarafından düzenli olarak denetlenmeli, kantinlerin öğrencilerin gelişim dönemlerine uygun ve besin değeri yüksek sağlıklı ürünleri satmaları sağlanmalıdır. Okulun bütün alanlarında sağlığa uygunluk koşullarının yeterli düzeyde olması sağlanmalıdır. Okul çevresinde ki trafik akışına okul yönetimi ve emniyet birimleri tarafından dikkat edilmelidir. Okul bünyesinde kadrolu çalışanlardan oluşan sağlık birimleri oluşturulmalıdır.

Dershanelerin özel okula dönüştürülmesi için yapılan tartışmalara ışık tutan bu ölçütlerin yanı sıra 5580 Sayılı Özel Öğretim Kanununda da belirlenmiş ek ölçütler bulunmaktadır. Okulu sadece bina, sıra, mühür kara tahta ve müdürden mütevelli gören zihniyet bu standartları iyi değerlendirmelidir. Standartları gevşeterek veya esneterek soruna çözüm bulunabileceğini ise hiç düşünmemelidir. Bunları söylerken dershanelerin kapatılmasına karşı olduğumuz anlaşılmamalıdır. İlkesel olarak bizlerde dershanelerin bir geçiş planı ile birlikte sistem üzerindeki etkisinin kaldırılması ve zaman içerisinde tasfiye edilmesi gerektiğini savunuyoruz.

Bu bağlamda kısa, orta ve uzun vade de yapılması gerekenleri sıraladığımızda;

Rakamlar eğitimin her geçen gün daha paralı ve pahalı hale geldiğini göstermektedir. Veliler yukarıda saptanan paraları karşılamak için daha çok çalışmak ve ek işler yapmak zorunda kalmaktadır. Eğitimin her aşamasında eşitsizlikler daha da büyümekte ve derinleşmektedir. Evrensel eğitim normlarıyla uyumayan durumlar yaşanmaktadır. Eğitimin her alanında tek tipleştirici, ayrımcı tutumlar gelişerek sürmektedir.

Eğitim alanına yapılan yatırımlar ve ayrılan kaynaklar yetersizdir. 45-50 kişilik sınıf mevcutları başarıyı olumsuz yönde etkilemektedir. Eğitimin herkes için ulaşılabilir bir kamusal hak olduğu gerçeği yok sayılmaktadır. Eğitim ticari bir faaliyet gibi görülmekte, eğitime kar-zarar ikileminden bakılmaktadır.

• Eğitimin bütçesi arttırılmalı, okullar arasındaki eşitsizlikleri, ayrışmaları sona erdirecek yatırımlar yapılmalıdır. Tüm eğitim- öğretim kurumlarının temel hizmetleri ve personel istihdamı (program belirleme hariç) yerel yönetimler tarafından karşılanmalıdır. Her okulun bütçesi olmalı, (bütçe katılımcı bir anlayışla belirlenip, harcanmalı), okulun ve eğitimin bütçelerinin kişilere, velilere ve çev-

resel desteklere ihtiyaç duyulmadan okullara bu bütçe oranında genel bütçeden ödenek ayrılmalıdır.

- İkili eğitimi sonlandıracak, okul ve derslik yapımı hızlandırılmalı, 24 öğrencili sınıflarda tam gün eğitime geçilmelidir. Okulların fiziki alt yapı donatı durumları düzeltilmeli, oyun alanlarına uygun çevresel düzenlemeler yapılmalı ve yeşil alanlar çoğaltılmalıdır. Nitelikli eğitim için, sınıflarının kalabalık, eğitim düzeyinin sabahçı ve öğlenci, Yöneltilmesiz, sosyal ve kültürel etkinliksiz olmaması gerekir. Eğitim, eleştirel düşünmeyi geliştirmeli, yaşama hazırlayıcı olmalı, herkesin yeteneğine ve ilgisine göre düzenlenmelidir.

- Öğretmen-veli-öğrenci ilişkileri bozulmuştur. Eğitimcilerin veli ve öğrencilerle parasal her türlü ilişki biçimleri sona erdirilmelidir. (para toplama, özel ders, kurs verme v.b. gibi. Yaşanan olumsuzluklar velilerin okuldan ve eğitimden uzaklaşmasına neden olmaktadır. Kademeler arası geçiş sayılarında (ilköğretimden ortaöğretime, ortaöğretimden yüksek öğretime) hedeflenen oranlara ulaşamamıştır.

- Sınavlar çocukların psikolojisini bozmaktadır. Sınav sayısı arttırılarak sistemin sorunları çözülemez. Bu bağlamda SBS yerine düşünülen yeni modelin toplumda "merkezi sınav" algısını yaratmaktan uzak bir anlayışla düzenlenmesi sağlanmalıdır. Çocukların girdiği sınav sayısı azaltılmalı, bilgiyi ölçen sıralama sınavı yerine sınıf içi etkinliklere katılımı, ilgiyi ve beceriyi, davranış kazanımlarını ölçen program temelli değerlendirme ile rehberlik ve yönettme esas alınmalıdır.

- Tüm özel öğretim kurumları ve dershaneler kamulaştırılmalı, (sahiplerinden satın alınarak) çalışanları kamu güvencesine kavuşturulmalı, kadrolu çalışma esasına göre istihdam edilmelidir. Kamulaştırılan bu kurumlar; rehberlik ve psikolojik danışmanlık merkezlerine, halk eğitim merkezlerine, bilgi evlerine, halk kütüphanelerine dönüştürülmelidir. Söz konusu kurumlarda verilen hizmet ücretsiz olmalıdır.

- Ortaöğretim, çok amaçlı ve program seçmeli alanlardan oluşmalıdır. Bu alanlar; fen, sosyal, teknik ve sanat/dil bölümleri olarak yeniden düzenlenmelidir. Üniversiteye geçiş sistemi ortaöğretimdeki alanlarla ilişkilendirilmeli, öğrencinin başarılı olduğu alan/program üzerinden gideceği yüksek öğretim programı ile ilişkililmesi ve sınavsız geçişi sağlanmalıdır.

- Öğrencilerin sosyal kol(kulüp) çalışmaları göstermelik olmaktan kurtarılmalı, günlük yaşam pratiklerinde uygulanabilir nitelik kazanmalıdır. Her türlü eğitim araç gereci öğrencilere ücretsiz dağıtılmalı, ilk ve ortaöğretimde kıyafet serbest olmalıdır. -Her 150 öğrenciye bir rehber öğretmen olacak şekilde rehber öğretmen ataması yapılmalı, rehberlik ve yönettme 4.sınıftan başlayarak okul temelli olma yerine sınıf temelli olmalıdır.

- Beslenme ve oyunun çocuğun zihinsel gelişimindeki rolü yadsınamaz. Bu bağlamda tüm okulöncesi, özel eğitim, ilkokul ve ortaokul öğrencilerine okullarda beslenme verilmelidir.

- Yerel yönetimler ile yerel kamu sağlık kurumlarının öğrencilere yönelik koruyucu sağlık hizmetleri vermelerini sağlayacak önlemler alınmalıdır.
- Ücretli, usta öğretici adı altında yürütülen istihdam şekline son verilmeli, eğitim kurumlarında çalışanların tümü iş güvenceli olmalıdır. 4.sınıflarda okutulan İngilizce dersleri 3 saat yerine 2 saate çekilmeli, 2 ve 3. sınıflarda 2 saat İngilizce dersi konulmalıdır. 3-4 ve Ortaokul 1.sınıflarda drama-tiyatro benzeri dersler zorunlu hale getirilmelidir.
- Eğitim emekçileri ekonomik, sosyal ve özlük hakları yönünden sorunlar yaşamaktadır, çalışma süreleri uzamış, iş yükleri artmıştır Eğitimcilere geçim koşullarına uygun insanca yaşayacakları ekonomik ve sosyal olanaklar sağlanmalıdır.50 eğitim emekçisinin bulunduğu tüm işyerlerinde kreş açılmalı, kreş hizmeti ücretsiz olmalıdır.
- Tüm çalışanların özgür toplu pazarlık hakkını içeren TİS'li ve grevli sendika hakları tanınmalı, örgütlenmenin önündeki her türlü yasal ve keyfi engeller kaldırılmalıdır. Çalışma yaşamı demokratikleşmeli, siyaset yapmanın önündeki engeller kaldırılmalıdır.2005'ten sonra göreve başlayan eğitim emekçilerine bir derece verilmelidir.
- Eğitim-öğretimin tüm yönetim kademelerinde(merkezden yerele kadar) demokratik katılım ve doğrudan seçimi (yöneticilerin emekçiler tarafından seçilmesi) esas alacak düzenlemeler gerçekleştirilmelidir. Soğuşturma, sürgün uygulamalarına son verilmelidir. Gezi Parkı eylemleri sonrasında başlatılan "cadı avı" sona erdirilmelidir.
- Eğitimin sınavlara, içeriğin niteliksiz müfredata, sınıfta kalmaya, okulu terke ve devamsızlığa dayalı olmaktan kurtarılmalıdır. Müfredat içeriklerinin de toplumsal çeşitliliğe uygun olması ve her türden ayrımcılıktan arındırılması sağlanmalıdır. Okulların fiziksel ortamlarının güvenilir, ayrımcılıktan, sözel ve fiziksel şiddetten arındırılması, sokaktan gelen tehditlerden korunması gerekir.
- Son 40-50 yıldır iklim koşullarında büyük değişimler yaşanmaktadır.Bu değişimlerin nedeni çevrenin kirlenmesi ve doğal kaynakların metalaştırılmasından kaynaklanmaktadır.Çevrenin korunması bilinci eğitim yoluyla çocuklara verilmelidir.Bu anlamda müfredat konuları arasında mutlaka bu konuya yer verilmeli,çocukların bu bilinci yaşam kültürlerinin bir parçası haline getirmeleri sağlanmalıdır.
- Eğitim süreçlerinin tüm aşamalarında her türlü cinsiyet ayrımcılığı sona erdirilmeli, tüm kültürel farklılıkların kendilerini ifade edebilme ve kültürlerini programlarda bulabilmelerine olanak tanınmalıdır. Anadilinde eğitimin önündeki engeller kaldırılmalıdır. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi zorunlu olmaktan çıkarılmalıdır.
- Okullarda veli, öğrenci, öğretmen, idareci, demokratik kitle örgütü gibi kişi ve kurumların katılımıyla okul meclisleri oluşturulmalıdır. Okul öğrenci ve eğitim ile ilgili pek çok konu bu kurullarda karar altına alınmalı, kurullar yetkilendirilmelidir. Eğitim harcamalarının yoğunlaştığı aylarda alt ve orta gelirli ailelere eğitim masraflarının karşılanması için destek sunulmalıdır.
- Bakanlık merkezinde, Üniversitelerden, MEB'den, TÜBİTAK'tan, basın yayın

organlarından, alanla ilgili demokratik kitle örgütlerinden temsilcilerin katılımı ile “Eğitim ve Bilim Konseyi” kurulmalıdır. Konsey tüm eğitim ve bilim kurumlarının eşgüdüm ve koordinasyonunun sağlamakta yükümlü olmalı, eğitim ve bilim politikalarının oluşturulmasında tavsiye niteliğinde karar almalı, eğitim politikalarının oluşturulmasına katkı sunmalıdır. Aynı konseyin yerelerde alt örgütlenmeleri olmalıdır.

Yukarıda Sıralanan Talepleri Toparlarsak,

Eğitimde eşitsizlikler derinleşmekte, eğitimin herkes için ulaşılabilir bir hak olması zorlaşmaktadır. Bu nedenle, sorunlara, bütünlüklü ve rasyonel yaklaşılmalı, içeriğin niteliksel dönüşümü birlikte, eleştirel pedagojinin evrensel ilkeleri çerçevesinde yeniden düzenlenmesi gerekmektedir. Bunu sağlayabilmek ve yapısal çözümler üretebilmek için eğitim sistemi; âdem-i merkezileştirilerek yerel ayakları güçlendirilmeli, katılımcı demokrasi esaslarına uygun yeniden yapılandırılmalıdır.

Çocuk ve gençlerimiz 20’li yaşlarına geldiklerinde 20 yıllık yaşamlarının 10 yılını sınavlara hazırlık amaçlı olan değişik etkinliklere katılarak geçirmektedirler. Sınavlı sistem bir yandan çocuk ve gençlerimizin kimyasını bozarken, diğer yandan velilerimizin bütçesine büyük yükler getirmektedir. Sınavların varlığı, sayısının sürekli artması okul dışı kurumlara yönelimi arttırmaktadır. Eğitimde eşitsizlikler derinleşmekte, eğitimin herkes için ulaşılabilir bir hak olması zorlaşmaktadır. Sorunlara bütünlüklü ve rasyonel yaklaşabilmek, yapısal çözümler için somut adımlar atmak gereklidir.

444’lük eğitim sisteminin 1 yıllık uygulama süreçleri sonunda ortaya çıkan sorunlar ciddiyetle ve ön yargılardan uzak, bilimsel etiğin gerektirdiği ilkelerle ele alınmalıdır. Yasanın tartışıldığı ve yürürlüğe girdiği günden bu yana eleştiri sunanların eleştiri ve önerilerine kulak tıkamak, gözeri kapamak doğru bir yaklaşım değildir. Sadece kendi doğrularımız ve önceliklerimiz üzerinden sisteme ayar vermek aşırı zorlama bir tutumdur. Oysa eğitim gibi on yıllar sonrasını şekillendiren bir alanda ortak akli esas alan ve olabildiğince geniş toplum kesimleri tarafından onay gören uygulamaları gerçekleştirmek daha sağlıklı sonuçlara ulaşmamızı sağlayacaktır.

Herkese eşit ve parasız eğitim hakkı tanınmalı, bu temel ilke ile çelişen bütün engeller ortadan kaldırılmalıdır. Eğitimde yeterli bütçe, okullara yeterli ödenek ayrılmalıdır. Öğretmen açıkları kapatılmalı ve ataması yapılmayan öğretmenlerin tamamı kadrolu olarak atanmalıdır. Eğitimde ve kamuda esnek ve güvençsiz çalışma uygulamalarına son verilmelidir. Anadoluda eğitimin önündeki engeller kaldırılmalıdır. Eğitimde performans değerlendirmesi, rotasyon ve sürgün uygulamalarına son verilmelidir.

Dip Not. Kaynak olarak Eğitim Sen, ÖSYM, Günlük Gazeteler ve MEB verilerinden yararlanılmıştır.

**YEŞİLLER VE SOL
GELECEK PARTİSİ**

**www.yesillervesolgelecek.org • yesillersolgelecek@gmail.com
0546 244 33 73 • 0212 244 33 73
facebook.com/YesillerSol • twitter.com/YesillerSol**